

FRIMÆRKETS DAG

Tåstrup og Omegns Frimærkeklub

INTERDANIA '79

FRIMÆRKETS DAG

National Frimærkeudstilling
8.–11. november 1979

Åbningstider:

Høje-Taastrup Kommunes Fritids Center, Poppelallé 12

Torsdag den 8. november: kl. 15.00–21.00

Fredag den 9. november: kl. 10.00–21.00

Lørdag den 10. november: kl. 10.00–19.00

Søndag den 11. november: kl. 10.00–17.00

Frimærkets Dag 1939–1979

Indhold	Side
Forord	5
Udstillingens Præsidium, Udstillingskomité.....	7
Den røde postkasse – mere end jubilar <i>Ib Eichner-Larsen</i>	9
Essays, Prøvetryk og Nytryk <i>Hans Joachim Bernards</i>	15
Postal Dokumentation <i>Palle Laursen</i>	25
England 1d Plade 11 DIE I <i>Johnny Barth</i>	33
Jury, Gæsteudstillere	41
Udstillere	43
Island – 6 Aur ovaludgave <i>Islands-studiekredsen, v/ Orla Nielsen</i>	59
Norske kronemærker 1910–1918 <i>Wiegand Hansen</i>	74
Finland <i>V.B. Flindt</i>	77
Det Grønlandske Julemærke <i>Karlo Lindskog</i>	87
Samle på frimærker – hvorfor og hvordan? <i>Jørgen Sarøe</i>	97

•

Udgivet af Tåstrup og Omegns Frimærkeklub.

Ansvarshavende redaktør: Orla Nielsen

Fotosats og montage: Niels E. Fæster ApS, Ludvig Hegners Alle 37, 2630 Tåstrup. Tlf. 02 - 99 20 20

Tryk: HC Jensen Offset Bogtryk ApS, Navergangen 2, 2690 Karlslunde. Tlf. 03 - 15 19 00

Copyright: Tåstrup og Omegns Frimærkeklub.

Forord

Velkommen til INTERDANIA '79 og tillykke med erhvervelsen af dette katalog, som jeg er overbevist om, indeholder lærerigt læsestof, som også vil være interessant mange år frem i tiden.

Da jeg for fire år siden, på DFU's delegeretmøde gav tilsagn om, at Tåstrup og Omegns Frimærkeklub ville arrangere FRIMÆRKETS DAG i 1979, havde jeg ikke drømt om, at det skulle være en udstilling i den størrelse, som vi ser her i dag, men vi har jo prøvet det før, og efter ganske få møder blev vi enige om, at denne gang skulle det være en udstilling af format, og det blev altså til INTERDANIA '79.

En udstilling, stor eller lille, er aldrig et »One-Man-Show«, mange har ofret nattesøvn og week-end'er, ja selv feriedage er lagt på INTERDANIA '79's alter, og jeg vil på klubbens vegne bringe en varm tak til alle, der med liv og lyst har deltaget i arbejdet, klubbens medlemmer og ægtefæller, de mange frimærkesamlere fra andre klubber og personalet i Høje-Taastrup Kommunes Fritids Center.

Tak til Høje-Taastrup kommune, Danmarks Filatelist Forbund, Komitéen for FRIMÆRKETS DAG, Danmarks Frimærkehandler Forening, præsidiets medlemmer, forbundets dommere, de nordiske landes postvæsener, Danmarks og Englands postmuseum, udstillere og gæsteudstillere og dette katalogs forfattere og annoncører. Også en tak til dr. W.R. Wiggins for hans deltagelse, og til redaktør Ib Eichner-Larsen, som har tegnet udstillingens bomærke, kuverter og stempler.

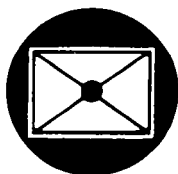
Rigtig god fornøjelse med besøget.

Palner Rundstrøm

Danmarks Filatelist Forbund

(tilsluttet Fédération Internationale de Philatélie).

også denne udstilling
afholdes
i forbundets regi.

Vi anbefaler, at De melder Dem ind i en frimærkeklub, men har De ikke mulighed til dette, tilbydes De at tegne et passivt medlemskab direkte under forbundet.

Derved opnår De:

...at få direkte tilsendt 8 numre af vort forbundsblad Dansk Filatelistisk Tidskrift pr. år.

...at kunne benytte forbundets filatelistiske biblioteker, henholdsvis i provinsen og i København.

...at støtte enhedstanken i dansk filateli.

Derfor – ring eller skriv til:

Danmarks Filatelist Forbund

Kontor: Grønnegade 41 C · 1107 København K · Tlf. 01-151775 · Giro 934 0108

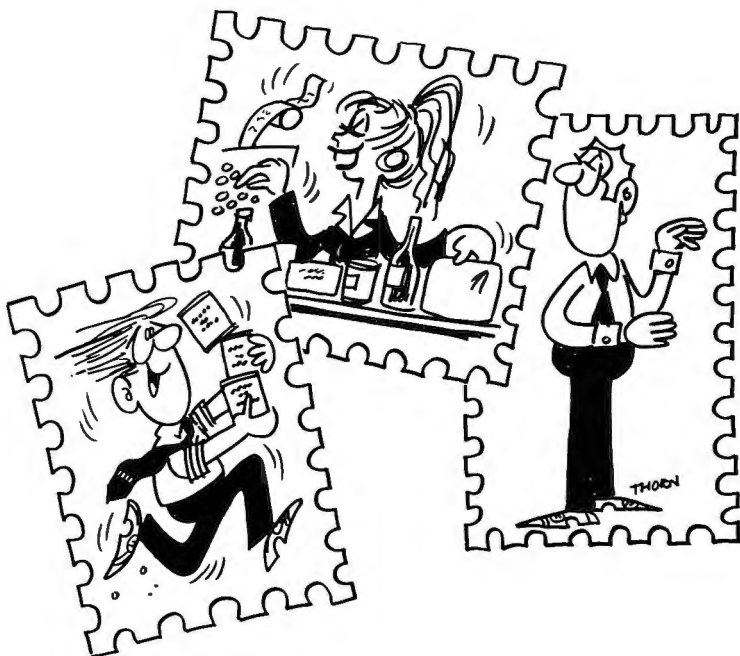
Udstillingens Præsidium

Borgmester *Per Søndergaard Sørensen*, Tåstrup
Generaldirektør *Poul Hansen*, Post- og Telegrafvæsenet
Postmester *H.M.R. Sørensen*, Tåstrup
Formand for Danmarks Filatelist Forbund *Jesper Haff*
Centerleder *Verner Westermann*, Høje-Taastrup Kommunes Fritids Center
Formand for Danmarks Frimærkehandler Forening *Kurt Jensen*
Redaktør *Ib Eichner-Larsen*

Udstillingskomité

Jørgen Sarøe (formand)
Johnny Barth
Leif Kjærgaard Christensen
Ib Eilertsen
Bent Eriksen
Niels Gadegaard
Jørgen Kluge
Ib Eichner-Larsen
Orla Nielsen
Kurt Nissen
Kurt Juul Olsen
Peter B. Pedersen
Palner Rundstrøm
Rodian Sahlgren
Knud Landkilde Sørensen

...altid på mærkerne!

altid
albertsen
albertslund centrum
DET LOKALE SUPERMARKED

Den røde postkasse – mere end jubilar

Af Ib Eichner-Larsen

I en verden, hvor man kan lave reagensglas-børn, sende folk til månen og lade computerne styre vor tilværelse, er der ligesom opstået en ubevidst trang til at tænke »bagud«. Gamle huse genskabes, antikvitetshandlerne kan dårligt skaffe varer nok, modeskaberne gør det gamle »in«.

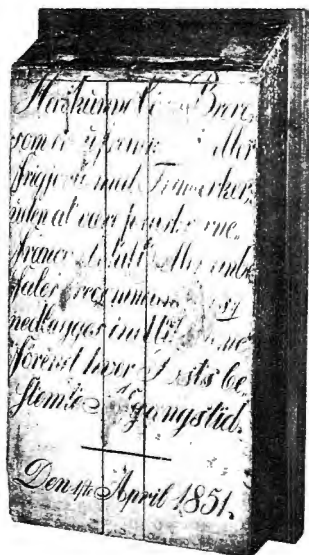
Midt i al denne søgen tilbage til det gamle er der nogen, der i fuld alvor taler om at give vore populære, røde postkasser dødsstødet. De vil, at de skal gøres i plastic, men det er lige som etaten kvier sig lidt ved det. Måske er det sporene, der skræmmer, for man har stadig i frisk erindring, hvorledes folkeopinionen tog imod meddelelsen om, at man kunne tænke sig at udskifte det kronede posthorn med et mere moderne bomærke.

Vor glade, røde postkasse er et af blikkenslagerkunstens mesterværker – en køn og værdig repræsentant for godt dansk håndværk. Den har haft 100 års jubilæum for et par år siden, men det var der ingen, der tænkte på at fejre den gang. Den type, vi kender i dag – den med bundtømning – blev indført i 1876, men det kan vi vende tilbage til. Lad os først prøve på at gå lidt længere tilbage i historien.

Ganske vist var det nævnt i Christian den Fjerdes forordning fra 1624, at brevbudene skulle tage sig af den lokale brevbefordring i de byer, de passerede på deres vej, men ét var, hvad der stod på papiret. Noget andet var, hvad man gjorde i praksis. Der blæste man på bestemmelsen! Den havde ingen praktisk betydning, for byerne var små og skrivelysten ringe. Vi skal helt frem til 1806, hvor fodposten blev indført, før postvæsenet påtager sig lokalbefordring af breve. København var på det tidspunkt blevet en by på 100.000 indbyggere – en femdobling siden Christian den Fjerdes tid. 8 bude havde til opgave at indsamle og omdele breve, men de måtte ikke gå op i husene; kun ind i porte og gårde. Folk kom ned på gaden med deres breve, når de hørte fodpostens gonggong (senere klokke), sådan som vi kender det fra de gamle stik.

Var en postkasse da ikke en praktisk foranstaltning under disse omstændigheder? Det var på tale, men kronprinsregenten, den senere Frederik den Sjette, satte sig imod planen. Af gamle aktykker fremgår, at han frygtede misbrug »dels af kaade Mennesker, der i samme kunde nedlægge Breve til Personer, som Budene forgæves vilde gøre sig umage med at finde, dels af onde Mennesker, som saaledes paa en aldeles forborgen og omkostningsfri Maade kunde udsende hvad anonyme Skrivelser dem maatte lyste«. Problemet blev løst af private handlende og værtshusholdere, som tog imod breve og porto for folk og overgav posten til budene.

Med indførelsen af frimærket i 1851 gik den ikke længere. I etaten havde man indset, at udviklingen inden for brevposten, som førte til postreformen af samme år, også nødvendiggjorde indførelsen af postkasser. Man var dog endnu ikke nået så vidt, at man indførte en standardtype, nej, de enkelte postmestre fik bare besked om at lade forfærdige en kasse til ophængning uden for posthuset. Nogle blev lavet i træ, nogle i plade. Nogle var sorte, og nogle var hvide. Postmuseet har en af disse kasser, fundet i Næstved i 1935. Den er i skriveskrift påmalet følgende tekst: »Heri kunne løse Breve, som ere ufrankerede eller frigjorte med Frimærker, uden at være paaskrevne »franko« (»betalt«) eller »anbefales« (»recommanderes«) nedlægges indtil ½ Time førend hver Posts bestemte Afgangstid«.

Hvad betaler det sig at investere i - og hvornår.

- Der plantes 50.000 frugttræer årligt, men det varer 5 år, før de bærer frugt. - Hvorfor planter man dem så ikke 5 år før?

En god investering er ikke blot et spørgsmål om penge.

Det kræver også viden om, hvad der er værd at investere i - og hvornår.

**Få den ny gratis håndbog
»Før De investerer«.**

SPAREKASSEN

SPAREKASSEN

sds

De første postkasser i København blev opsat ved Jernbanepostcontoiret, på »Banegaardene i Valdbye og Glostrup«, »udenpaa Vagten inden for Vesterport« og »udenpaa Urtekræmmer Kølbels Boutik midt på Vesterbro nr. 15«. Samme år kom der yderligere ti, og i 1852 var der 32. Landdistrikterne fik dem først – forsøgsvis – i 1869.

Og nu er vi så – omsider – fremme ved den røde postkasse. Selv om postvæsenets farver lige siden begyndelsen af 1700-tallet havde været de oldenborgske farver, rødt og gult, så var der ingen, der havde tænkt på at anvende disse farver

ved indførelsen af postkasserne. Nu dukkede imidlertid de første røde postkasser op. Det var i begyndelsen af 1860'erne. De havde de nuværende kassers runde overdel, men havde en lukket, buet bund. Systemet var, at tømningen blev foretaget gennem en lem fortil, men var der mange breve, dryssede de ned på gaden og blev tilsølet, så det var ikke særlig praktisk.

I 1870'erne gik man forsøgsvis over til en svensk type med bundtømning, som professor dr. fil. Martin Wiberg havde taget patent på, og en af det danske postvæsenes egne ansatte, den senere så navnkundige socialistfører Louis Pio, havde uafhængigt af den svenske opfinder hittet på et tilsvarende, men mere kompliceret system. Begge konstruktioner blev opgivet til fordel for en tysk konstruktion, der dukkede op i 1874, og det er det system, vi har den dag i dag, hvor en tøm-

ningspose af sejldug med en metalramme skubbes ind under postkassen i et par styreskiner, hvorpå man med en nøgle udløste en låsemekanisme, så bunden i postkassen faldt ned og posten dumpede ned i sækken.

Rød og festlig tager den sig ud, den danske postkasse, hvadenten den hænger på muren eller – fra 1914 – tillige på fritstående stativer ved fortovs-kanten. Den er blevet en del af bybilledet, er blevet folkeeje, og derfor noget, man kun med varsomhed skal »pille ved«.

Spørgsmålet er, om det er *nok*, at man vil bevare den røde farve på kasserne, hvis man går over til plastic? Mon ikke det går med postkasserne som med klok-dækslerne, telefonkioskerne og retiraderne? De kom for at blive.

Litteraturhenvi-sning:

Bogen om Post og Tele, Politikens Forlag 1974.

HAFNIA-mappe nr. 1, februar 1975.

Frimærkeårbogen 1975-76.

Essays, Prøvetryk og Nytryk

Af Hans Joachim Bernards
(Oversat af Orla Nielsen)

Emnet er måske svært at skrive om, sådan kan det i hvert fald se ud ved første øjekast. Ved nærmere granskning kan man umiddelbart fastslå, at det tilhører filateliens område, selvom alle eksperter endnu ikke deler denne opfattelse. Under alle omstændigheder er det dog stadig den enkelte samler, som selv må afgøre, om han/hun vil samle et bestemt mærke fra essay-stadiet, d.v.s. afhængig af omstændighederne også udkast og prøver – så vidt de kan skaffes – til den færdige udgave foreligger. Forbundsreglementer eller katalogudgiveres rynken på næsen bør ikke afholde nogen fra at se og samle i dybden. Vil vi være idealister og individualister må vi imidlertid tålmodigt høre andres kritik og meninger – også kritik kan jo være positiv.

Vi vil i denne artikel undlade at gå nærmere ind på begrebsfastlæggelser, et stort antal forfattere har allerede gjort det tilstrækkelig grundigt. De fortjener alle en tak – og i det hele taget tak til alle for hvem beskæftigelsen med vor hobby går ud over at sætte frimærker i samleralbum. Betegnelser som sorttryk, farveprøve, reproduktion o.s.v. skulle mellem filatelister være klare begreber, så heller ikke dem vil vi gå nærmere ind på, fordi formålet med denne lille afhandling først og fremmest er at gøre yngre venner af vor lidenskab interesseret i et måske vanskeligt tilgængeligt nyt »land«, hvor et par gode, solide bjergstøvler dog ikke er at foragte. Men nu til sagen:

Det filatelistiske område Danmark m.v. (Dansk Vestindien og Slesvig undtaget) lader sig let overskue gennem følgende inddeling: Den klassiske del slutter omkring århundredskiftet, i dag er mange – alt efter deres indstilling – tilbøjelige til enten at udvide det eller at begrænse det til kun at omfatte skillingsudgaverne. Den anden store del dannes af tiden for bogtryksudgaverne frem til 1930. Og fra det danske postvæsens anvendelse af egen stålstiks-rotationsmaskine, der blev leveret i efteråret 1932, begynder nutiden. Jeg vil i denne artikel især beskæftige mig med denne sidste periode, men vil dog tillade mig et kort tilbageblik.

Et godt mærke

ENTEN *man skal* *købe* **ELLER**

*sælge frimærker, er det altid en fordel at henvende sig
til et firma man har tillid til:*

SIBO & SKOVGAARD A/S
INTERNATIONALE FRIMÆRKEAUKTIONER
Rømersgade 9 - 1362 København K - Tlf (01) 12 63 00

Det **DANSKE** auktionsfirma

Om prøvetrykkene til de tofarvede udgaver i 1870 og 1875 har Torben Geill på fremragende vis skrevet i kataloget til »Nordphil '79«. Det var egentlig den artikel, som gav anledning til at udvide emnet »Essays, Prøvetryk, Nytryk« med et afsnit om nutiden. Om den klassiske periode findes ganske udmærket litteratur af Stig Andersen, Arno Debo, J. Schmidt-Andersen for blot at nævne nogle få. Som smagsprøver gengives fig. 1-3.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 1 viser 1885-Nytryk af Josias Buntzen-essay. Fig. 2 og 3 viser ligeledes nytryk fra 1885 af henholdsvis 16 sk og 2 rigsbanksilling. Hertil må bemærkes følgende: Også af de gamle essays eksisterer der en mængde forfalskninger. Det gælder især for Ferslew 1852/62 og Møller 1867-68. Men der findes også reproduktioner af nyere, uden at den nødvendige betegnelse på bagsiden er angivet, så pas på at holde øjnene åbne. Ukendskab til de rigtige forhold fik tidligere fremstillere af fortryksalbums til at medtage afbildninger af f.eks. Merkur- og Frederik d. VII-essay (Ferslew). Opfindsomme individer og gode trykkere hjalp samlere med at få opfyldt ønsket om at besidde disse »mærker« gennem fremstilling af mere eller mindre vellykkede efterligninger. Derfor, hvis man vil have disse undertiden ret dyre ting, er det uomgængeligt nødvendigt at rådføre sig med fagmanden.

Lad os endvidere se kort ind i bogtryksperioden. Her bør især Philip Christian Batz's essays af den tofarvede øreudgave nævnes. Lad os håbe, at der snart vil være en filatelist, der vil gøre det til sin opgave at bringe orden også i det område, der ikke omfatter de i katalogerne optagne frimærkeudgaver. Tiden frem til

ÅRETS NYHED:

SAVA

katalog over
SAMleværdige VARIanter
DANMARK
GRØNLAND
STÅLSTIK

Pris kr. 48,00

Fås hos Deres frimærkehandler eller direkte fra:

Forlaget SKILLING ApS, DK- 3480 Fredensborg

GIRO 8 24 88 50

BLIV ABONNENT PÅ

SKILLING

DANMARKS MEST LEVENDE FRIMÆRKEBLAD !

Aktuelt filatelistisk stof
Tillæg til SAVA variantkatalog
Varianter, Breve og stempler
læserbreve o.m.a.

Årsabonnement for 10 numre kr 80,- incl. moms
- og incl. 1 gratis annonce a' 20 ord hver måned !

Prøvenummer 5,- i frimærker eller giro 8 24 88 50

Forlaget SKILLING ApS, DK- 3480 Fredensborg

1930 beherskes i det væsentlige af afbildninger af de forskellige konger, men også af Terchilsens tegning af bølgelinieudgaven (Essay 27 øre, se fig. 4). Utakkede arkdele med signatur fra ministerium eller postvæsen af næsten alle udgaver ses i dag tilbudt til fantasipriser. Sådanne ministerforlæg eller prøveaftryk af enkelt-klichéer dukker op og virker uhyre tiltrækkende på den store specialsamler.

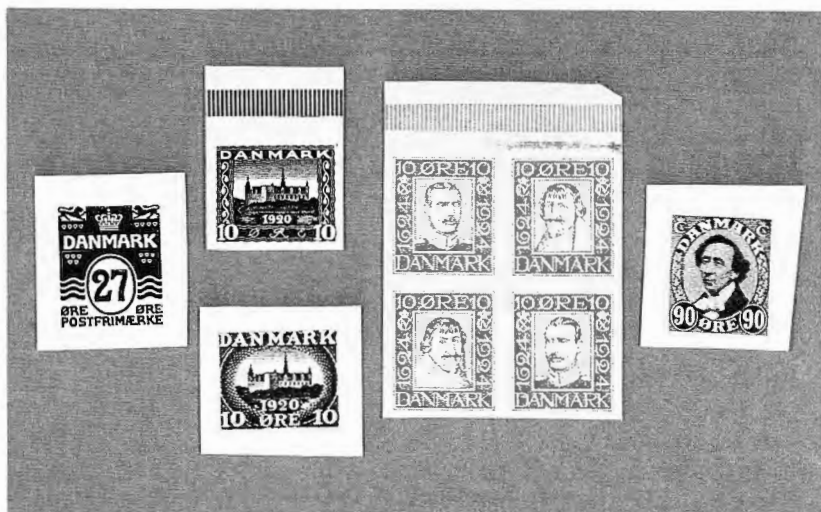

Fig. 4

Fig. 5
Fig. 6

Fig. 7

Fig. 8

Det ved forhandlerne, og det ved de, der forfalsker også. Sorttryk (for det meste maskinprøver) og utakkede farvetryk (farveprøver) på papir uden vandmærke blev omhyggeligt opbevaret og så i store mængder sendt på markedet i trediverne. Genforeningsudgaven (fig. 5) er et klassisk eksempel. Valdemar Andersen havde udført forskellige udkast, som alle nåede frem til essay-stadiet (fig. 6). Det samme gjaldt udgaven i anledning af Postvæsenets 300 års jubilæum (fig. 7). Også her forekommer der virkelige essays, som lejlighedsvis er »filatelistisk«-postalt anvendt. Forskellene i mærkebillederne er oftest kun at se i detaljerne, så selv vågne postfolk kunne uhindret snydes. Til en allerede i 1929 planlagt H.C. Andersen udgave foreligger et 90 øre essay i en portrættegning svarende til den løbende frimærkeserie (fig. 8).

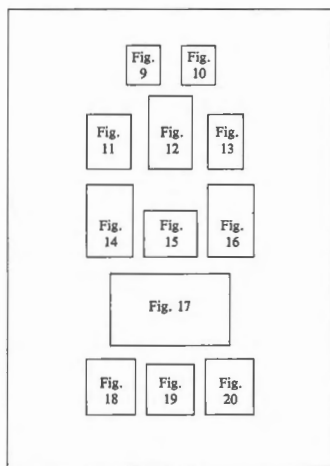
Tilbage er kun at henvise til luftpostudgaven i 1925 og 1927/28. Foruden Jensens bekendte udkast »Flyvepost« findes der af alle værdier af den endelige udgave prøveaftryk, både sorte og med farve. En god katalogisering med en fornuftig prisansættelse findes i den for kort tid siden fremkomne bog »Luftpostens historia i Norden« af Örjan Luning.

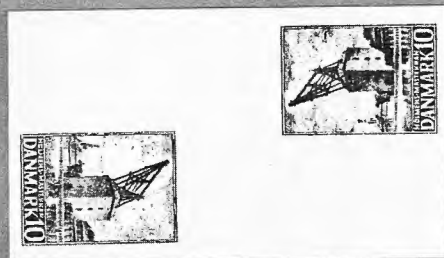
I begyndelsen af trediverne besluttede postvæsenet at fremstille frimærker i eget regi og afgav ordre på en stålstik rotationspresse hos firma Goebel i Darmstadt. Til indkøringen blev fremstillet forskellige trykcylindre. Som maskinprøve udførtes et mærke med Helligåndskirken, uden værdi- og landeangivelse, takket 12¼ og gummieret. På »Philos 68« i Holstebro blev disse prøver udstillet (fig. 9). Arket bestod af 2 × 100 mærker. I et arkpar havde den venstre dels syvende lodrette række ingen tryk i de øverste otte felter, mens begge de nederste felter viste bølgelinieudgaven uden værdiangivelse. I den anden arkhalvdel bestod hele syvende række af bølgelinieudgaven uden værdiangivelse. Niende række var vendt på hovedet, så par med ret og omvendt billede kan forekomme.

Karavel 15 øre rød uden skravering på storsejlet (fig. 10) blev for det første graveret til prøvekørslen i Darmstadt, for det andet ville man bevare det hidtidige motiv, men naturligvis nygraveret til stålstik-dybtryk. Mærket findes med påtrykket »Muster« svarende til bestemmelserne i Tyskland, hvor maskinen stod. I Facit er det anført som frimærke, hvilket givetvis er diskutabelt. Efter anden verdenskrig dukkede disse trykprøver op på alle auktioner oftest med små beskædigelser af overfladen, fordi mærkerne havde ligget så længe på lager.

Da vi nu er ved maskinprøver ser vi lige på »Grundtvigskirken« (fig. 27–29). Czeslaw Slania forsøgte at slå to fluer med ét smæk. For det første behøvede man en cylinder til prøvekørslen af den nye flerfarve-dybtryksmaskine i både Darmstadt og København, for det andet ville Slania – fascineret af de danske kirkers skønhed – samtidig fremstille et første motiv til en fornyelse af den frimærkeserie, som egentligt blev afbrudt i 1944. Først efter nogen tid kom de såkaldte Darmstadt-tryk for dagens lys. De er lette at kende på de mørkere farver. Københavns-trykkene på almindeligt og fluorescerende papir blev også solgt gennem Fællesfonden. Den afbildede hjørneblok, fase- og sorttrykket stammer fra et af stederne. Man skal ikke betale fantasipriser for dem, men bestemt heller ikke smide dem i papirkurven.

Fig. 11–13 viser essays og frimærket til udgaven 20.6.1938 i anledning af 150-året for stavnsbåndets løsning. Vi mener her at kunne se, hvordan frimærket er opstået af de to udkast. Der blev udført en række udkast til denne udgave, og af alle de brugbare blev fremstillet fem farveprøver til juryen. Både jurymedlemmerne, kunstnerne og også højtstående postfunktionærer modtog, så vidt vi ved, alle et sæt af farveprøverne. Spørgsmålet om hvordan udkastene er nået i samlerhænder besvarer sig selv. Til Thorvaldsen-udgaven var ligeledes udskrevet en officiel konkurrence, her kender vi ikke mindre end 15 forskellige essays, ganske bortset fra de tre afbildede (fig. 14–

16). »Hebe«, »Venus« og »Ganymede« må være udført i et ganske respektabelt oplag (sort, blå, brun og rød). Der er nok af tilbud. Om hvorfor juryen ikke kunne antage »Venus med æblet« må man gøre sig sine egne tanker.

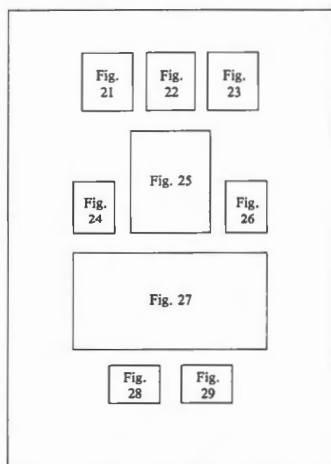
Fig. 17 viser udkastet »Holmens Mastekran«, som altid ses tête-bêche i mini-arkformat og trykt på frimærkepapir. Oprindeligt var den tænkt anvendt til »Rundetårn-udgaven«, d.v.s. til minde om Chr. d. IV-tiden.

Der har aldrig manglet forslag til afløsning af bølgeliniemærket, der benyttes til de lavere værdier; men de er ikke blevet gennemført. Nogle eksempler er fig. 19, der viser et udkast af Erik Andersen samt fig. 21 og 22 af C.A. Alkjær. Et helt sæt af tilsvarende udkast udført af Chr. Blæsbjerg nåede frem til essay-stadiet (deriblandt fig. 23). Desuden findes et udkast af en ukendt kunstner til syv forskellige værdier, som ligner fig. 19 i almindelig frimærkestørrelse, men med et dominerende værdital i midtfeltet. Der foreligger også forsøg på at genindføre den kvadratiske form. Børge Grill Hendersons udkast viser anvendelse af det store rigsvåben – i stedet for det lille – til de højere værdier. Et udkast af Helge B. Lansø forestiller Marmorkirken (fig. 18).

Afslutningsvis skal nævnes en speciel begivenhed. Richard Mortensen vandt konkurrencen om Danmarks første trefarvede frimærke med sit udkast til et »non-figurativt mærke« (fig. 24). Denne udgave kom ikke i den tilslåede form, fordi kunstner og postdirektion ikke var enige om mulighederne for at fremstille mærket perfekt, selvom de prøveoplag, Postmuseet viste i forskellige farvekompositioner på »Falcophil 1970« egentlig lovede godt. I bogen »Frimærker, Folk og Filateli« blev med postvæsenets tilladelse indklæbet en firblok i bogtryk af Mortensens oprindelige udkast (fig. 25). Endelig lå så overraskende til salg på posthusene den 10.11.1969 et 60-øres frimærke (fig. 26) som »Hyldest til Verdensrummets erobring«. At ikke alle mærker bliver trykt, som udkastene angiver, viser også et nyere eksempel. Holger Philipsens udkast til minde om den første luftpost over Storebælt viser en hel flåde af skibe, som på det endelige frimærke er skrumpet ind til to – af kunstneriske grunde.

Til sidst skal vises endnu to maskinprøver og to udkast til afløsning af bølgelinieudgaven. De er udført af Chr. Larsen (fig. 30–33, side 24).

Den ærede læser vil være enig med mig i, at områderne Grønland og Færøerne fortjener en særskilt behandling. Disse liniers mål er da også – som nævnt – at vække kritikere til dåd og opfordre til videre behandling af emnet, evt. også til en begyndende katalogisering. Hvis det lykkes, er denne lille afhandlings mål nået, og jeg har kun tilbage at takke læseren for opmærksomheden.

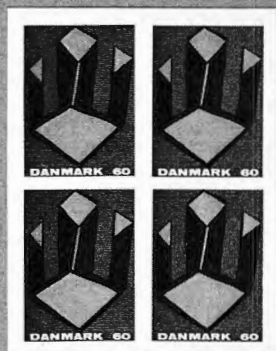
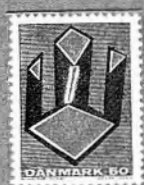

Fig. 30

Fig. 31

Litteratur:

Collegium philatelicum, 2/68.

Danmarks bogtrykte bølgeliniemærker.

Det ny nummerkatalog, bind 1.

Det supplerende frimærkekatalog 1972/74.

Frimærker, Folk og Filateli, 1969.

Luftpostens historia i Norden, 1978.

The Postage Stamps of Denmark, 1851-1951.

Fig. 32

Fig. 33

**CARAVAN -
UDLEJNING**

Hans Johansen . Langagervej 17 A

4000 Roskilde . (03) 35 67 26

Løst og fast om morgendagens filateli.....

Postal Dokumentation

Af Palle Laursen

Overskriften lyder tør og kedelig, men vi er nu nogle stykker, ikke så få endda, der finder emnet tillokkende, interessant og først og fremmest logisk.

En definition til de læsere, der ikke ved, hvad overskriften dækker. Hvis man stiller det meget naturlige spørgsmål: Hvorfor udkom det frimærke (underforstået helt almindelige brugsfrimærke) i den værdi og farve netop på den dato? – og søger svaret i portosatser, UPU-regler om farver og hvad der ellers kan være relevant i de postale forordninger, så har man grundlaget. Beviset for det rigtige svar ligger i at finde breve, brevkort, adressekort eller andet, der fortæller om en helt almindelig postal funktion, og som er frankeret med netop det eller de frimærker, der logisk skulle bruges for at betale for den postale funktion.

Alle og enhver ved præcist hvorfor vi har set en række røde mærker i de senere år, lydende på 70 øre, 90 øre, 100 øre, 120 øre og – i det mindste i dag hvor disse linier skrives – 130 øre. Det er lige så nemt at finde årsagen bag de blå og brune og grønne og en hel del andre mærker i en syndflod af forskellige værdier, og det er heller ikke synderligt vanskeligt at arbejde sig tilbage i tiden og opstille sammenhængen mellem portosatser, farveregler (som iøvrigt forlængst er strøget fra de internationale postkonventioner) og den udgivelsespolitik, der ligger bag fremstillingen af brugsfrimærker. Helsagerne følger samme system.

Javist, typerne har ændret sig nu og da, mest i forbindelse med en ny monarks tronbestigelse, i mere begrænset omfang for de andre brugsmærkers vedkommende, men frimærkeudgivelsen har altid tilgodeset et vist postalt behov.

At samle beviserne sammen, at tekste dem med henvisning til gældende satser og bestemmelser og derved opnå at vise en kontinuitet i den postale udvikling, ja det er kernen i at samle Postal Dokumentation.

Indrøm, at dette lyder logisk, i og for sig mere logisk end at samle efter et katalog eller et fortryksalbum, hvor andre har bestemt det hele på forhånd. For initiativet overlades helt til samleren, når vi taler om Postal Dokumentation. Det er samleren, der bestemmer omfanget, systematikken og opsætningen, hvad han

vil vise og bevise, hvad han anser for betydningsfuldt og interessant i den postale udvikling.

Det er et charmerende emne, ikke bare fordi det er logisk, men også fordi det i meget vidt omfang er åbent for enhver, der kan og vil yde noget selvstændigt, og det behøver ikke at stille urimelige krav til økonomiske ressourcer.

Nu kunne man jo fristes til at tro, at emnet stopper ved portosatserne, og det skal indrømmes, at disse giver arbejde og spekulationer nok til lange tider, men der er faktisk meget mere end netop portosatser i postal dokumentation. Der er faktisk berøringsflader til en række andre filatelistiske discipliner, og der er berøringsflader til en hel del rene posthistoriske emner, som man ikke kommer udenom, hvis man går til bunds i sagerne. Også samfundspolitik kan man få med, og jeg skal straks vise et eksempel på det sidste.

Hvem kan i dag huske hvorfor vi udgav så mærkelige værdier som 3,10 og 4,10 på frimærker? Forklaringen er samfundspolitisk. Den 29.6.1970 steg momsen med 2½%. Pakkeporto'en har altid været inclusive moms, og når 1 kilo kostede 3 kr., så kunne momsregistrerede virksomheder regne den indgående moms som fradragsberettiget. En højere moms ville altså betyde en større indgående moms, og dermed kom de 3 kr. til at betyde et tab for staten i de private firmaers momsafregning. Altså måtte man forhøje pakkeporto'en med 2½%, som blev afrundet til 10 øre. Tilsvarende måtte man forhøje taksten 4 kr. til 4,10 kr., og nu må man vel nok give mig ret i, at det virker lidt tomt bare at sætte disse to interessante værdier op i en katalogsamling uden at forsøge at uddybe baggrunden bag mærkernes udgivelse. De to skæve værdier udkom 27.8.1970, og det vil altså sige, at man burde skaffe sig et par adressekortafklip fra tiden før momsforhøjelsen, eet med 3 kr. og eet med 4 kr., et par fra perioden 29.6.1970 til 26.8.1970, formentlig også med 3 og 4 kr., men tillægsfrankererede med 10 øre, og endelig et par fra perioden efter 27.8.1970, frankeret med de nye værdier, og derved tydeligt vise udviklingen og baggrunden for de to mærker.

Et par år efter steg porto'en for pakker iøvrigt til 3,50 og 4,50 kr., og også disse værdiers oprindelse kan vises med afklip. Og sådan kan man fortsætte.

Mon det er lykkedes for mig at tænde en gnist? Jeg håber det.

Kan man også huske, at vi fik et rødt 70 øres mærke af typen bølgelinie? Det var jo et brud på den almindelige regel, at indenrigs breve skulle frankeres med et mærke med monarkens billede. Ja, men på dette tidspunkt var Dronning Margrethes billede ikke færdiggraveret til brug for de nye frimærker. Det skulle jo bruges til en fuldstændig fornyelse af de gængse brugsmærker op til værdien 1 kr., og da man ikke kunne vente med portoforhøjelsen fra 60 til 70 øre for indenrigs breve, måtte man finde en anden udvej. Det blev den veltjente bølgelinie.

Man kunne have benyttet typen Frederik IX, men det afstod man fra, vel nok ud fra den betragtning, at det netop udsendte særmærke, der skulle markere det regeringsjubilæum, som den gamle konge ikke kom til at opleve, var blevet accepteret som et sørgemærke, og det skulle så være et naturligt punktum for den epoke i frimærkeudgivelsen.

I Sverige var man ude for et lignende tilfælde i 1911, men det blev løst på en anden måde. Oscar II var afgået ved døden i 1907. Det tog sin tid før man fik

den nye type, Gustav V i medaillon, klar til udgivelsen. I 1910 udkom et 10-øres mærke i den nye type, og i 1911 regnede man så med at få de forskellige værdier frem.

Imidlertid opstod der forsinkelser for visse værdier med en tilsvarende akut mangel på frimærker til følge. 20 og 25 øre kunne man ikke undvære, og da den nye type ikke var færdig, måtte man genoptrykke oplag med Oscar II's billede. Imidlertid fandtes der ikke længere papir med vandmærke krone, og derfor udkom disse to »efternølere« på papir uden vandmærke – i ret beskedne oplag – i 1911. De er meget efterspurgt, anvendt på brev i den rigtige kurseringstid, og det vil sige afstemplet før de tilsvarende værdier i Medaillon-typen udkom.

De omtalte eksempler er blot et tilfældigt udpluk for at understrege den regel, at der altid ligger en motivering bag et frimærkes udsendelse. Det bør være en såre god motivering, og i reglen forløber alt normalt som forudset, og mærket får den rolle og det forbrug, som man havde forudset, men der findes bunker af eksempler på at overraskende faktorer – en pludselig portoændring, en monarks død og lignende – har spillet ind. Direkte fejl forekommer også, men mindre hyppigt.

De to svenske rariteter, Gustav V 55 og 80 øre, der i et antal af ca. 1.000 eksemplarer nåede frem til postkontoret i Värnamo i 1918, skulle ikke have været ekspederet ud af depotet i Stockholm. Det var en fejl. Mærkerne var fremstillet for at bruges til 1 kilo og 3 kilo pakker med efterkrav op til 25 kr., men de udkom for sent, taksterne var blevet ændret den 1. juni 1918. Samlere af postal dokumentation skal imidlertid ikke fortvivle over auktionskatalogernes priser for disse mærker på hele forsendelser – omkring 20.000 kr. eller mere – for ud fra de kriterier, som de fleste samlere lægger til grund for deres samling af hele forsendelser, så hører disse fejludsendte mærker slet ikke med i samlingen. De kunne nemlig ikke sættes i relation til et klart defineret postalt behov i de få dage, hvor de blev solgt og brugt. Og så er de egentlig uden interesse – en opfattelse, som jeg nok ikke deler med ejerne af de meget sjældne objekter med disse mærker anvendt som frankering.

En væsentlig kilde til videre studier af årsagerne til frimærkeudgivelserne og bevisførelsen herfor, har vi i provisorierne. I hvert eneste tilfælde ligger der noget særligt, noget, der har fået et unormalt forløb, bag udsendelsen af et provisorium.

Der kan tænkes flere årsager bag udsendelsen af et provisorium. Den første indskydelse, man får, er ofte den rigtige, nemlig at en værdi er blevet overflødig og almindelig sund økonomisk sans siger, at det er billigere at overtrykke et gammelt lager end at fremstille helt nye mærker og brænde de gamle.

Denne sunde motivering ligger bag et meget stort flertal af provisorierne. I det netop omtalte forhold med de to svenske rariteter har vi et typisk eksempel, for begge mærker blev overstemplet i 1918 med 27 øre og brugt på anbefalede breve af 1'ste vægtklasse indenrigs og til Danmark/Norge.

En anden årsag til et provisorium kan være et pludseligt opstået postalt behov, der ikke kunne tilgodeses på anden måde. Blandt de utallige eksempler, som kunne graves frem, er den tyske inflationsperiode måske nok den, der i koncen-

treret form viser et billede på de kaotiske tilstande, der opstår, når frimærkeudgivelsen slet ikke kan følge en fastlagt plan.

Endelig er der de mange nødløsninger som udtryk for at det bestående kommunikationssystem mellem frimærkedepot og postkontor er brudt sammen. Det er altså provisorier, hvis fremkomst ikke nødvendigvis skyldes portoændringer eller snusfornuft i økonomien, men simpelthen tømning af lagrene på forbrugsstedet. Vi kender dette forhold i forbindelse med Færøernes provisorier, og graver vi os til bunds i det meget omfattende emne, der hedder engelske kolonier, vil vi finde bunker af tilfælde, hvor moderlandets udsendelser af suppleringer er kommet for sent frem, hvorfor de lokale myndigheder måtte klare sig som de bedst kunne. Et godt eksempel er Seychellernes mange provisorier.

Provisorierne har oftest så kort funktionstid, at de bliver meget interessante at finde rigtigt anvendt på hele forsendelser i den – oftest korte – kurseringstid. Hvorledes skal vi nu definere dette begreb, »Kurseringstid«?

De allerfleste lande lader deres brugsmærker være gyldige i en årrække, medens visse lejlighedsserier får begrænset gyldighedstid.

Når brugsmærkerne ikke sættes ud af kraft, kunne man fristes til at hævde, at kurseringstiden simpelthen løber fra mærkets udgivelsesdag indtil det er opbrugt. Hvilket for samlerne vil sige indtil den dag, hvor prisen for et postfrisk eksemplar er så høj, at ingen ville drømme om at bruge det til at frankere med.

Det må straks slås fast, at denne betragtning duer ikke, hvis vi skal være bare en lille smule seriøse i vor opfattelse af Postal Dokumentation.

Vi har et fremragende godt eksempel, som alle er fortrolige med. Da brevporten blev forhøjet fra 120 til 130 øre den 17. april i år, kunne man pludselig se de gamle blå 130 øres mærker (fra den periode hvor et brev til udlandet kostede 130 øre) anvendt indenrigs. Det var ikke bare samlerne, der brugte af lageret, det var også »almindelige« mennesker, der forsynede sig fra landets posthuse.

Der kan næppe være tvivl om, at den helt rigtige anvendelse af de blå 130 øres mærker må være et brev til udlandet, afstemplet før 1.11.1977. Det var det egentlige formål med mærket, og det er det formål, der primært må vises i en samling. Men der kan udmærket spindes en ende over samfundets inflatoriske økonomi ved at vise et eksempel på noget, man kunne kalde den »Forlængede Kurseringstid«, og som i dette tilfælde måtte være et brev med et blå 130 øres mærke fra tiden efter 17. april 1979. Dog mener jeg bestemt at kravet til et sådant objekt bør være, at afstemplingen ligger inden for de første få uger efter den 17. april og i hvert fald før man med rimelighed kan regne med, at disse gamle mærker er forsvundet fra posthusene.

Men havde vi ikke fået en så almindelig funktion som indenrigske breve til en porto på 1,30 kr. endnu så relativ kort tid efter, at de blå 130 øres mærker havde udspillet deres rolle, ja, så måtte man nok se enhver senere anvendelse af disse mærker som en frankering, der ikke tilfredsstiller de krav, man normalt har til objekter i en samling postal dokumentation.

Går vi nu tilbage til provisorierne for at se nærmere på begrebet kurseringstid, kan vi gå ud fra de samme kriterier som for 130 øres mærkerne, og stille spørgsmålet: Hvorfor var dette provisorium i brug på en måde, der helt utvetydigt vi-

ser, at det blev brugt efter sit formål?

Hvis provisoriet blev fremstillet af økonomiske årsager, altså for at opbruge ældre nu overflødige værdier, må det forventeligt have været brugt parallelt med kurerende brugsmærker, og – afhængigt af oplagets formodede rækkevidde – kan man nu selv afgøre hvilke afstemplingsdatoer, der må anses for at være tilpas rimelige som provisoriets normale brugstid.

Men hvis provisoriet er fremstillet i en tvangssituation for at dække en ny og overraskende portosats, eller for at dække et behov, der var opstået på grund af manglende lagre af gængse frimærker, så får piben en ganske anden lyd.

Der stilles ganske bestemte krav til afstemplingerne af de kendte Færø-provisorer fra 1919. Efter ankomsten af nye mærker fra København, er brugen af de provisoriske mærker af ret tvivlsom karat.

Helt så strengt behøver man ikke at se på provisorier i al almindelighed.

Da den svenske takst for et brev sendt indenrigs og til Danmark/Norge skulle stige fra 10 til 12 øre den 1. juni 1918, havde man intet 12 øres mærke klar. Det udkom 6. juli samme år. Men man havde to provisorier, 12/25 og 12/65, som udkom ca. 1 uge før portoændringen. Selvfølgelig ser man gerne objekter med disse to provisorier anvendt *før* 12 øres mærket udkom – det viser en særlig god dokumentation – men *efter* 6. juli blev alle tre mærker selvfølgelig anvendt parallelt. Vil man gå et skridt videre og overbevise sig selv om hvad der er logisk og rimeligt, må man se på oplagstallene:

12/25 øre.....	14 millioner
12/65 øre.....	5 millioner
12 øre.....	140 millioner

Da næste portoændring fandt sted den 1.7.1919 – altså 13 måneder senere, er det rimeligt at antage at der gennemsnitligt brugtes 12–13 millioner mærker på een måned, og herefter kan man så afgøre med sig selv, om man ikke burde være så rigoristisk i sine krav, at man regner de to provisorier som stort set opbrugt i hvert fald i løbet af de første par måneder efter den 1. juni 1918. Senere anvendelser er altså ikke helt i overensstemmelse med de krav, man bør stille til sine objekter i en samling postal dokumentation.

Tilsvarende beregninger, og med ganske andre resultater, kan udføres i en lang række tilfælde, som så absolut også kan findes i nyere tid.

Som mange samlere utvivlsomt vil erindre ud fra personlige erfaringer, fik Danmark en lang række provisorier i året 1940, og også en række nye brugsmærker samme år. Det kunne være interessant at se lidt nærmere på denne udvikling, der naturligvis havde direkte relation til de stigende omkostninger under Verdenskrig II. En portoforhøjelse for en række postale funktioner gennemførtes den 1.7.1940, og det satte sig en række spor i frimærkeudgivelsen.

Vi koncentrerer os om de mest almindelige postale funktioner og må først opstille en lille portotabel med taksterne før 1.7.1940, takstændringen på denne dato, samt – for at få kontinuitet i det hele – den derefter følgende portoændring. I tabellen dækker de indenrigske takster for breve og brevkort også det nordiske område.

Mange danske samler på Sverige - på grund af den udsøgte gravyr.

Tag f. eks. blokken "Svensk Rokoko", der udgives den 6. oktober. Det er en nydelse at studere gravvren gennem luppen. Der er tale om et af Czeslaw Slania's hidtil bedste arbejder. Det er ikke så mærkeligt at mange danskere abonnerer på svenske frimærker specielt på grund af stålgravvrens høje kvalitet.

"Svensk Rokoko" er desuden unik på andre måder. Fordi svenske frimærkeblokke er yderst sjældne — den sidste blev udgivet for fem år siden — og fordi blokken, der udgives på Frimærkets Dag i Sverige, har en tillægsafgift på 95 øre, til fremme af filatelen. Og ikke mindst fordi blokken kun vil være

i handelen fra 6. oktober til 31. december 1979.

Send kuponen idag! Så får du samtlige oplysninger om hvad et løbende abonnement kan tilbyde: f. eks. FRIMÆRKESÆT, FØRSTEDAGSKUVERTER OG HÆFTER. Og du vil samtidig modtage det helt nye PFA-katalog med oplysninger om mere end 200 ældre svenske frimærker, der stadig findes, og kan købes til pålydende værdi.

PFA Postens Frimærksafdeling
— gør det lettere at samle på svenske frimærker!

**Til PFA Postens Frimærksafdeling,
S-105 02 STOCKHOLM, Sverige.**

JA, send mig omgående oplysninger om løbende abonnement samt tilmeldingsblanket. Send samtidig det nye PFA-katalog.

Navn _____

Adresse _____

Postnr. DK _____ By _____

(skriv venligst med blokbogstaver)

Lokale breve (50 gr)	Lokale brevkort	Lokale tryksager (50 gr)
1.4.26 10 øre	1.4.26 7 øre	1.7.30 4 øre
<u>1.7.40</u> 10 øre	<u>1.7.40</u> 7 øre	<u>1.7.40</u> 5 øre
1.7.46 15 øre	1.7.46 10 øre	1.7.46 suspenderet
Indenrigs breve (20 gr)	Indenrigs brevkort	Indenrigs tryks. (50 gr)
1.1.27 15 øre	1.1.27 10 øre	1.7.30 5 øre
<u>1.7.40</u> 20 øre	<u>1.7.40</u> 15 øre	<u>1.7.40</u> 6 øre
1.6.50 25 øre	1.7.52 20 øre	1.6.50 10 øre
Udenrigs breve (20 gr)	Udenrigs brevkort	Udenrigs tryks. (50 gr)
1.1.34 30 øre	1.1.34 20 øre	1.1.34 7 øre
<u>1.7.40</u> 40 øre	<u>1.7.40</u> 25 øre	<u>1.7.40</u> 8 øre
1.6.50 50 øre	1.6.50 30 øre	1.6.50 10 øre

UPU's farveregler, som medlemslandene så vidt muligt skulle overholde med størst mulig præcision:

Udenrigs breve, 1'ste vægthkl.	Udenrigs brevkort	Udenrigs tryksager, 1'ste vægthkl.
Frimærker af blå farve	Frimærker af rød farve	Frimærker af grøn farve

De brugsmærker, der fik relation til tabellens takster, er følgende:

Taltypen, stålstik				Karaveltypen, stålstik			
Værdi	Farve	Oplag mill.	Udgivel- sesdato	Værdi	Farve	Oplag mill.	Udgivel- sesdato
4 øre	blå	70	1. 7.33	15 øre	rød	420	1. 9.33
5 øre	grøn	163	1. 7.33	15 øre	grøn	50	1. 8.40
5 øre	rødlilla	*)	15.10.38	20 øre	rød	180	25.10.40
6 øre	orange	307	1. 7.40	30 øre	blå	30	15. 3.34
7 øre	grøn	15	27.10.38	40 øre	grøn	50	1. 9.33
7 øre	brun	42	1. 8.40	40 øre	blå	19	1. 8.40
8 øre	grå	13	1. 7.33	15/40	grøn	4	12.12.40
8 øre	grøn	40	1. 8.40	20/15	rød	29	1. 7.40
6/7 øre	grøn	4,7	12.12.40	40/30	blå	2	12.12.40
6/8 øre	grå	1,5	12.12.40				

*) kurserende

Her er jo unægtelig noget at spekulere på. Kun to værdier, nemlig 6 øre orange og 20/15 øre udkom på datoen, medens yderligere 4 værdier udkom een måned senere og endelig kom de øvrige provisorier den 12.12.40. Ind imellem kom den nye 20 øre rød den 25.10.1940.

Dernæst må man erindre sig, at der hurtigt opstod begrænsninger i behovet for udenrigs frankering, men hvor stor betydning, man skal tillægge dette forhold, er det svært at sige. Et andet forhold er, at 6/8 øre grå blev udsat for spekulationsopkøb. Det bliver altså alt i alt en ret indviklet kortlægning med vidt forskellige motiveringer bag de objekter, man vil samle til en dokumentation, men det gør vel opgaven mere tillokkende. Jeg vil slutte her, og lade læseren selv teoretisere over 1940-problemet.

Litteratur:

Jørgen Gotfredsen og Jesper Haff: Danske Breve

Palle Laursen og Bo Erik Stavenow: 50 års svensk postal dokumentation

Frimærkshusets AB: Facit kataloget

Fortryksalbum:

STENDER's ALBUMS UDGAVER
SCHAUBEK's ALBUMS UDGAVER

Leuchtturm

Tillægsblade til ovenstående føres.

Det store udvalg i frimærketilbehør:

PINCETTER, VANDMÆRKESØGER,
LYSLUPPE, KLEMLOMMER,
LAGERMAPPER, FRIMÆRKEHÆNGSLER,
UDVALGSHEFTER, INSTIKSBØGER, m.m.

- så har vi udvalget

*Aflæg vor
forretning et besøg
- eller skriv
efter vore prislister*

ILETA FRIMÆRKEHANDEL

FIOLSTRÆDE 20, 1171 KØBENHAVN K
TELEFON (01) 12 91 23

FRIMÆRKEPAKKER, KILOVARER,
GODE ENKELTMÆRKER, MODERNE SÆT

Stort udvalg i frimærkekataloger
AFA, YVERT, MICHEL, FACIT, GIBBON m.m.

Springbind og skruebind
med kvadrerede blade

Album til 1. dags kuverter

ALT I FRIMÆRKER
KØBES:

*Samlinger -
Dubletlager -
Partier m. m.*

England 1d Plade 11 DIE I.

Af Johnny Barth

Da Englands – og dermed verdens – første frimærke blev udsendt i maj 1840, fik postkontorerne, ud over frimærker udleveret et annulleringsstempel og en opskrift på stempelsvæarte.

1d blev som bekendt udsendt i sort farve og 2d i blå, og man havde da valgt at annullere frimærkerne med rød farve.

Opskriften på stempelsvæarte var

1 lb rød tryksvæarte
1 pint linseed oil
Half-pint of the Droppings
of Sweet Oil,

og så skulle det rystes godt sammen.

Man fik imidlertid hurtig mistanke om, at denne stempelsvæarte ikke var stabil nok, og man frygtede, at det ville være muligt for forbrugerne at genbruge frimærkerne, efter at den gamle stempelsvæarte var fjernet.

For at løse dette problem gik man i gang med at fremstille en ny type stempelsvæarte, denne gang i sort farve, og forberede en farveændring af begge værdier.

1d mærkerne skulle fremover være røde, og farvesammensætningen af 2d mærkerne blev ændret, dog således at de fortsat var blå. For at kunne kende den nye farvesammensætning fra den gamle lod man fremstille 2 nye trykplader (plade 3 og 4), hvori man lavede en hvid linie under POSTAGE og over TWO PEN-CE.

Trykningen af røde 1d mærker begyndte den 30. september 1840, men man udsatte selve udgivelsesdagen, til alle problemer omkring den nye sorte stempelsvæarte var afklaret.

Trykningen af 1d mærker blev – i modsætning til 2d mærker – foretaget med de plader, der i forvejen var i brug, d.v.s. plade 1, 2, 5, 8, 9 og 10.

TO ALL POSTMASTERS
AND
SUB-POSTMASTERS.

GENERAL POST OFFICE,

February, 1841.

IT having been decided, that in future, all Postage Stamps are to be obliterated with Black Composition instead of the Red, which has been hitherto used: I forward you, herewith, a supply of Black Composition for that purpose.

The Composition is ready *prepared for use* in its present state and does *not* require to be mixed with Oil.

I have also again to impress upon you the necessity of paying great attention to the obliterating the Postage Stamps effectually, as the Postmaster General will visit any neglect of this important part of your duty with his most serious displeasure.

You will immediately commence using the Black Composition instead of the Red.

I am,

Your obedient Servant,

W. L. MABERLY,
SECRETARY.

Fig. 1

Den endelige udgivelsesdato for de nye mærker blev fastsat til 10. februar 1841, og kort tid før blev der givet meddelelse til postmestrene om den nye sorte stempelfarve (fig. 1).

I perioden 30. september 1840 til 10. februar 1841 blev der kun fremstillet en ny trykplade, plade 11, den 27. januar, og denne blev straks taget i brug. Man ved, at den blev brugt til trykning i rødt den 29. og 30. januar.

Da der i omkring en måned ikke var trykt sorte mærker til øjeblikkeligt brug, opstod der i slutningen af januar et akut behov for et nyt oplag, idet myndighederne nægtede at udsende de røde mærker, før den sorte stempelsværite var klar.

Der blev derfor i perioden 22. januar til 3. februar trykt 10.200 ark sorte mærker (heraf var 182 ark defekte og blev makuleret) ved hjælp af plade 5, 8, 9, 10 og 11. Af plade 11 alene blev der trykt 700 ark.

Plade 11 er på denne måde den eneste plade, der først er brugt til røde mærker og herefter i en kortere periode til sorte. Den blev brugt til at trykke sorte mærker den 1. og 2. februar og herefter igen til røde mærker, indtil den blev makuleret 15. januar 1842.

Da der som sagt kun er trykt 700 ark á 240 sorte mærker med plade 11, er den langt den sjældneste plade blandt de 11, der er blevet brugt til sorte mærker. Af den næstsældneste – plade 10 – blev der trykt ca. 8.000 ark, og af den almindeligste – plade 1 – blev der trykt 41.885 ark i sort. Ialt blev der trykt 283.992 ark sorte mærker, som med 240 mærker i hvert ark giver en samlet udgivelse på ialt godt 68 mio. Penny Blacks.

Netop på grund af sin sjældenhed og sin enestående historie er Penny Blacks fra plade 11 altid blevet jagtet af englands-samlere, og det at erhverve sin plade 11 er som at sætte kronen på værket i sin samling af verdens første frimærke.

Da der endnu den dag i dag findes mange upladede Penny Blacks rundt omkring i samlingerne, kan det nok være ulejligheden værd at kigge lidt på de specielle karakteristika, der afslører denne plade.

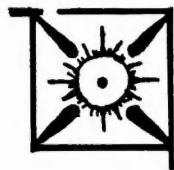
Type I

Type II

Type III

O-flaw

Fig. 2

7 o'clock flaw

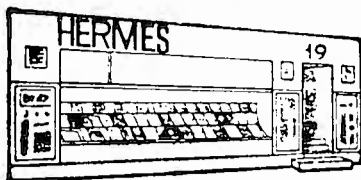
Fig. 3

Danmarks ældste frimærkehandel

Frimærkehuset
HERMES A/S
Klosterstræde 19
1157 København K
Tlf. 01-11 09 00

Grundlagt 1903

Til at starte med kan det være praktisk at nævne de karakteristika, der med det samme betyder, at man kan sortere et mærke fra.

For det første stempelfarven. Der kendes idag kun 2-3 mærker fra plade 11 med rødt malteserkors. Et sådant mærke må derfor betragtes som et unikum.

Hvis mærket sidder på et brev, må man huske på det sene tryktidspunkt. Den først kendte dato er 4. februar 1841.

Alle mærker med den karakteristiske 'O' flaw (fig. 2) kan herefter udelukkes, idet denne flaw kun findes på plade 7, 8, 9 og 10.

For plade 1 og 2 gælder det, at de har karakteristiske kendetegn i øverste nord-vest stjerne. Disse kan derfor normalt også let sorteres fra.

Af positive kendetegn for plade 11 er farven. Normalt fremtræder mærket i en grålig tone, der for det første er forskellig fra den sorte farve i de første 10 plader,

men desuden også er forskellig fra den grålige tone, plade 1A, 2, 3 og 7 kan optræde i på grund af slitage på trykpladen. Denne specielle farve kan imidlertid være vanskelig at erkende, hvis man ikke har sammenligningsmateriale.

Af mere håndfaste kendetegn er først og fremmest den manglende »Klokken 7 ray flaw« i øverste nord-øst (NØ) hjørne (fig. 3). Denne variant går igen i alle mærker i arket med undtagelse af GE og GF. I NØ hjørnet finder vi desuden et lille brud på øverste rammelinie i venstre hjørne af ornamentfeltet (fig. 3). Denne variant går igen i de øverste 8 rækker (A-H), med undtagelse af GE og GF.

QB
Forlænget randlinie
forneden til højre.

OI

OI

Matched pair, d.v.s. samme mærke i sort og rød

Det tredje og sidste pladekarakteristika er SØ hjørnet. Dette hjørne er re-cut, d.v.s. at rammelinien er trukket op i alle mærker med undtagelse af FJ, GB, GD, GI, GJ, IA, IB, ID og KJ. Det skal dog her understreges, at der findes SE re-cut på en del andre mærker fra andre plader.

Af hjørnebogstaverne er specielt E karakteristisk. Man kan sige, at det nærmest er kvadratisk, idet det er lige så bredt, som det er højt. For alle andre Penny Black plader gælder det, at E'et er forholdsvis højt i forhold til bredden.

J er square ligesom i plade 9 og 10.

Af karakteristiske kendetegn på enkeltmærker kan følgende nævnes:

Re-entries:	BC, ND, NE, NJ, NK, OA, RA, TB, TC, TD, TK. Desuden hele S-rækken.
Dobbelt nedre randlinie:	NF, PD, RF, RG, SA, SC, SF, SI, SK, TA, TI, TJ.
Dobbelt bogstaver:	BB, DD, DI, DL, JE, KA, LL, NH, PH, RD, SD.
Horizontal guidelinie i SØ:	GC, HA, HC, HD, HG, HH, HI, ID, IF, IH, II, IK, JD, KC, KF, KG, KH, KK, LC, LD, LF, LG, LH, LK, PI.
Nederste randlinie forlænget til højre:	AA, AJ, BE, CE, DI, FI, GC, IC, ID, IE, JA, LA, NA, NF, OB, PE, QA, QB, QC, RC, SA, SC, TG.
Højre randlinie forlænget nedad:	EL, FC, GB, GC, ML, OK, QC, QG, SC.

GF

Ingen 7 o'clock flaw

SE

Re-entry

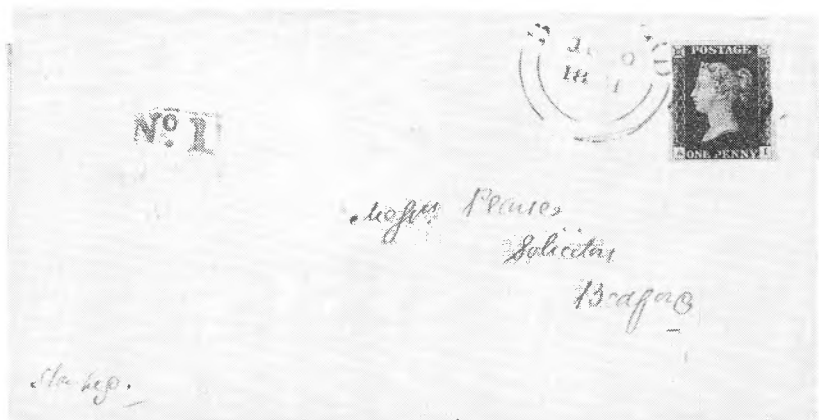
Også på anden måde er plade 11's historie kædet sammen med myndighedernes frygt for misbrug.

Den 1. maj 1841 blev der trykt 8 ark på Dickinson papir.

I modsætning til normalt papir havde dette ikke vandmærke, men en tynd silketråd indvævet i papiret, således at der løb en tråd gennem hvert mærke på den lodrette led. Dog havde første og sidste søjle ingen tråd.

Papiret blev ikke accepteret til 1d og 2d værdierne, men blev senere brugt til 10d og 1 sh.

Jeg skal takke hr. farvehandler W. Gülstorff for udlån af materiale til illustration af denne artikel.

Plade 11 på brev. Sendt 19. juni 1841 fra Braminster til Bedford.

Anvendt litteratur:

Stanley Gibbons Special Katalog, bind 1.

Seymour og Gardiner-Hill: The Postage Stamps of Great Britain, bind 1.

P.C. Litchfield: Guidelines to the Penny Black.

Roland Brown: The Plating of the Penny 1840-1864, bind 1.

Køb og salg af frimærker og mønter

»Frimærkestuen«

V. Mikkelsen . Rughaven 8 . 4000 Roskilde

Åbningstider: Mandag-Torsdag: Kl. 12.00-17.30

Fredag: Kl. 12.00-20.00

Lørdag: Kl. 9.00-13.00

Utgávudagur 1. oktober 1979 Udgivelsesdag 1. oktober 1979 Day of issue October 1st, 1979 Ausgabetag 1. Oktober 1979

Jury

Juryen, som er udpeget af Danmarks Filatelist Forbunds dommerudvalg, består af:

I. Bindel
T. Buntzen
J. Haff
E. Hvidberg Hansen
J. Hermann
J. Jensen
H.E. Jessen
H. Krøyer
B. Lundh
P. Olsen
W.R. Wiggins, London

med Jesper Haff som overdommer.

Juryen kan tildele: diplom, bronze, forsølvet bronze, sølv, vermeil og guld, ligesom juryen uddeler de til udstillingen skænkede æres- og opmuntringspræmier. Ved redaktionens slutning har vi med tak modtaget æres- og opmuntringspræmier fra:

Danmarks Filatelist Forbund
Danske Filatelisters Fællesfond
Komitéen for Frimærkets Dag
Københavns Philatelist Klub
Høje-Taastrup Kommune
Gross. Robert Bechsgaard
Frimærkehandler Erik Paaskesen
Danmarks Frimærkehandler Forening
International Federation of Stamp Dealers Association
Nordisk Motivsamler Forbund
Aarhus Frimærkehandel I/S
Forlaget Skilling ApS
Peter B. Pedersen
Kjærgaard Sko
En kreds af klubbens medlemmer

Gæsteudstillere

1. Irma Edslev: Børn på frimærker
2. National Postal Museum: Verdens første Frimærke
3. W.R. Wiggins: England »Penny Red«
4. Det Danske Post og Telegrafmuseum: 36 landes første frimærker
5. F.C. Moldenhauer jr.: Norge
6. Hans Joachim Bernards: Essays, prøvetryk og nytryk
7. W.R. Wiggins: New South Wales

Til

TÅSTRUP OG OMEGNS FRIMÆRKEKLUB
INTERDANIA '79
TÅSTRUP FRITIDSCENTER
POPPEL ALLE 12
2630 TÅSTRUP

Berlingske Tidende
Annonceafdelingen (01) 147575

Udstillere

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
1	1-5	Tage Bøcher Knudsen Herlev	Danmark 1851-75 uddrag af specialsamling
2	6-11	Asger Petersen Løgumkloster	Danmark 1854-70, 4 sk. specialsamling
3	12-16	Niels Gaardhus Rødding	Glimt af grænselandets filateli i historisk regi
4	17-22	S. Bøgh-Sørensen Lyngby	Danmarks frimærker nr. 2-10 i tryk og på breve
5	23-27	Jørgen Chr. Rich Espergærde	Danske Jernbanepoststemp- ler (fortæller posthistorie)
6	28-35	Knud Mohr København	Uddrag af Danmarkssam- ling med stempler
7	36-41	Klaus Müller Karlsruhe	Specialsamling Hafniablok I, II og III samt Postillon
8	42-48	Nis Gormsen Haderslev	Danmark specialsamling
9	49-55	Arne Kjeldsen Larsen Aalborg	Postcensur 1940-45. Kendte og ukendte censurstempler
10	56-62	H.A. Grubich Tønder	Danmark til 1864 Tryk, pladning, nr. stempler
11	63-70	Poul Magleby Kastrup	Uddrag af Dansk Filateli gennem 213 år (1766-1979)
12	71-76	Leif Kjærgaard Tåstrup	Danmark bølgelinie bogtryk
13	77-79	Knud Eichert København	Danmark 1851-1906 varianter og breve
14	80-83	Erik Hedegaard Brønshøj	Danmark specialsamling 1851-1918
15	84-90	Tom Plovst Horsens	Danmarks Postfærge- mærker - Specialsamling
16	91-96	Lars Jørgensen København	Danmarks bogtrykte bølgelinie mærker

SKRIFTLIG FRIMÆRKESALG

Vi søger bedre **SKANDINAVIEN** og resten af **VESTEUROPA**
i pæn kvalitet.

Vi garanterer

BEDSTE SALGSPRIS

Vi garanterer

REEL BEHANDLING

Vigtigst: Vi garanterer en

MINIMUMSAFREGNING

til indleverer

Afhent gratis **markedets bedste**
indleveringsbetingelser på stand nr.

19

Kilovarer, filatelistartikler, albums
indstiksbøger, sætilbud
og meget andet føres i vore
GRATIS PRISLISTER

Vi leverer kun

KVALITETSVARER

Vi leverer til nogle af markedets laveste priser

Vi leverer **uden** ekspeditionsgebyr eller
andre fordyrende omkostninger

Vi **KØBER** også **kontant**

bedre **SKANDINAVIEN** I **PÆN KVALITET**

Vi **SÆLGER** også efter

MANCOLISTER

Ring eller skriv efter vore gratis prislister og kataloger, eller

BESØG VOR STAND NR. 19

KNUD RASMUSSEN

Frimærker ApS . Korsørgade 18 . 2100 København Ø . Tlf. 01 - 26 18 40

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
17	97-100	J.H. Sørensen Helsingør	Danmark 3 øre tjeneste Et forsøg på pladning
18	101-104	Elo Jakobsen Korsør	Danmark og D.V.I. De tofarvede - trykbestemte
19	105-110	L. Skov Fyn	Færøerne - censur Provisorier og stempler
20	111-115	Niels Klottrup Hals	Danske forsendelser 1875- c. 1914 samt udenl. post
21	116-121	Ib Holm København	Danmark 1686-1930 med breve
22	122-126	Erling Sørensen Odense	Danmark, 4 sk. 1858-1863 Trykopdeling og pladning
23	127-131	Sigurd Heldgaard Rødding	4 sk. 1864 uddrag med stempler
24	132-139	S. Bøgh-Sørensen Lyngby	4 RBS med breve pladning af de 4 plader
25	140-142	Jens Bötcher Rødovre	Færøerne 1918-79 med nogle varianter + studie omrd.
26	143-145	Steen Mielec Mariager	Specialsamling Grønland 1938-60 med vægt på stempler
27	146-153	Ingvard Jacobsen Færøerne	Færøske hjemmefranke- ringsstempler. Komplet til dato
28	154-158	Helmuth Jensen Rødby	Grønland m. varianter - breve og adressekort
29	159-162	Arne Nielsen Ballerup	Grønland pakkeporto 1905- 1930 i alle tryk. Spc. 1 øre
30	163-166	Freddy West Jensen Viborg	Poststempler og posthistorie fra Grønland 1938-78
31	167-170	Svend-Ove Sørensen Lyngby	Grønland med Thule. Spe- cialsamling med varianter
32	172-178	Ole Frederiksen Allerød	Dansk Vestindien. Special- samling med præfilateli

FØLG MED I PRISUDVIKLINGEN

Årets nye frimærkekataloger kan for de fleste omrãders vedkommende udvise store prisstigninger, men de fleste glemmer, at sãdanne prishop kun er en efterrationalisering af en prisudvikling, som har fundet sted over en lãngere periode. De nye priser er en kombination af prisen i skrivende stund (adskillige mãneder før katalogets udgivelse) og en vis foruddiskontering af en forventet prisudvikling. Hertil kommer, at priserne er baseret pã gennemsnitskvalitet, selv om enkelte kataloger ogsã angiver en pris for pragtex., der oftest ligger vãsentlyg over normalprisen.

Efterhãnden som klassiske mærker i top kvalitet bliver mere og mere sjældne, vil prissætningen blive endnu vanskeligere. Ønsker De derfor løbende at holde Dem á jour med prisudviklingen, vil vi anbefale Dem at abonnere pã vore auktionskataloger med tilhørende resultat-liste. Over 80% af vor kundekreds er udlãndinge, sã de opnåede priser skulle reflektere en international markedsværdi.

Kender De ikke i forvejen vore kataloger sã rekvirer et prøveeksempel. Ønsker De herefter regelmæssigt at modtage disse, beder vi Dem indbetale et gebyr pã kr.35,-, som dækker mindst 10 kataloger båd fra vore svenske og danske auktioner.

Pã grundlag af vor store internationale kundekreds betaler det sig at sælge gennem vore auktioner. Kontakt os derfor, hvis De har noget, De ønsker at afhãnde.

SKANDIA-POSTILLONEN A/S

TROMMESALEN 7 . DK-1614 KØBENHAVN V . DENMARK . TLF. (01) 22 03 00

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
33	179-183	Jørn Erik Nybo Ringsted	Uddrag af specialsamling Norge 1855-1945
34	184-188	Carlo Holm Petersen Ballerup	Norge 1886-93. vm.stil- linger, pladefejl, breve, studier/Pl. 6
35	189-194	Jørgen Sarøe Vordingborg	Norge. Uddrag af special- samling, herunder rekon- struktion af plader
36	195-199	Orla Nielsen Tåstrup	Island. Uddrag af special- samling med kendte og nye varianter
37	200-204	T.C. Jensen Gilleleje	Republiken Island, udvidet katalogsamling
38	205-209	Ole Svinth Næstved	Islands Frimærkeudgivelser 1935-1945
39	210-215	Ib Schock Hvidovre	Island 1834, 1873-c.1940 specialsamling m. stempler tjeneste- og andre breve
40	216-225	Bo E. Stavenow Malmö	Sverige, helsager uddrag af samling
41	226-228	Erik Hansen	Danmark, 4 og 8 øre tofar- vet 1875-1902 samt 4 på 8 øre 1904-1912 (uddrag)
42	229-238	Palle Laursen København	Svensk postal dokumenta- tion ca. 1865-ca. 1935
43	239-244	Nils Falk Malmö	Sverige 1891-1911. Oscar II kobbertryk og tofarvet tal- type
44	245-250	W. Gülstorff København	England, LINE ENGRAVED: Specialsamling 1840-1870 i uddrag
45	251-254	Poul Nerenst Virum	Uddrag af specialsamling England 1837-1901
46	255-259	Michael Roepstorff Helsingør	Uddrag af specialsamling England (U.K.) 1840-1877

**KIRSTEN EHLERS
INTERNATIONAL FRIMÆRKEHANDEL**

»SHOPPEN«

TLF. 01-21 72 73

Køb/salg reel behandling
Mancolisteekspedition, speciale klassisk materiale
Åben daglig 10-17, lørdage lukket

VÆRNEDAMSVEJ 1 – 1619 KBHV. V

Medlem af Danmarks Frimærkehandlerforening, IFSDA, PTS, KPK og OFF

IKA

**KØB · SALG
BYTTE
samt kommission**

FRIMÆRKEHANDEL

Lyngbyvej 5 v. Vibarhus Runddel

Telefon **20 79 56**

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
47	260-262	Palner Rundstrøm Albertslund	England Postage Due mærker, breve og stempler
48	263-268	Jørgen Kamstrup København	Great Britain 1591-1918 Development of the posts and postage stamps
49	269-271	Kaj Olsen Frederiksværk	England, ½p orange, Wilding 1953-1965, specialiseret
50	272-277	Jacob Schawland Stavanger	Schweiz. Luftpost
51	278-282	Thorolf Björklund Tórshavn	Storfyrstendømmet Finland gl. stempler, helsager og breve
52	283-288	K.V. Fullov Glostrup	Finsk post gennem 200 år illustreret med breve, kort, frimærker m.v.
53	289-292	Poul Kurt Madsen Lyngby	Finland 1930-69 Uddrag af landesamling
54	293-298	V.B. Flindt København	Tjekkoslovakiet, posthistorie
55	299-303	Frede Petersen Silkeborg	Censurpost 1900-1945
56	304-308	Vagn Møller-Nielsen Kolding	Østrig 1938-1955. Tysk Okkupation/Stormagts- besættelse/Genopbygning
57	309-314	Knud Landkilde Sørensen Tåstrup	Østrig. Kejserperioden 1850-1918. Uddrag af specialsamling
58	315-317	Preben Marvig Brønshøj	Uddrag af Østrigsamling 1945-61, ustemplet
59	318-321	Jørgen Leger Herlev	Danzig. Specialsamling af portosatser på breve
60	322-328	Jørgen Kluge Tåstrup	Tyskland 1875-1923 Specialsamling
61	329-332	Hans H. Andresen Haderslev	DDR. En ny frimærke- stats opstart

Søger De

indstiksbøger
album
frimærkepakker
bedre enkeltmærker
sæt
mønter og
mønttilbehør

eller

vil De sælge

så prøv

Nørrevold 54
1358 København K
Telefon (01) 11 06 23
Giro 8 09 91 03

Specialforretning for frimærkesamlere
Medlem af Danmarks Frimærkehandlerforening

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
62	333-335	Søren Ketel Fredericia	Ungarn 1871-1900 Studiesamling
Juniorer (63-76)			
63	337-341	Erik Vissing Jacobsen Rødning	Specialsamling Ungarn 1900-1930, enkelte Pl. med Vm. Stillinger
64	342-346	Finn Johansson Køge	Grønland 1938-1978 med breve, varianter m.v.
65	347-350	Jens Landkilde Sørensen Tåstrup	Danmark Stålstik 1933-1960
66	351-353	Steen Rønsberg Tåstrup	Danmark. Uddrag af katalogsamling
67	354-357	Carsten Eldrup Hvidovre	Danmark
68	358-360	Helge Jørgensen Hvidovre	Uddrag af Danmarkssamling
69	361-365	Klaus Petersen Løgumkloster	Irland 1845-ca. 1972, specialsamling
70	366-368	Kent Rasmussen Hvidovre	Danmark Stålstik med brugsbreve og varianter
71	369-371	Jens Kristiansen Brøndby Strand	Danske breve 1851-1910
72	372-374	Marianne Johanson Køge	Færøerne 1975-1979 med brevstykker, breve, kort m.v.
73	375-377	Henrik Tranberg Odense	Uddrag af »Luftfartens Historie« 1918-1945
74	378-383	Jan Olsen Birkerød	Tyrkiet. Osmanniske Kejserrige 1863-1921
75	384-386	Nina Mai Drews Hvidovre	Heste
76	387-389	Jesper Tarp Jørgensen Hvidovre	England

Vi fører en moderat udgivelsespolitik.
Derfor er vore frimærker populære blandt
samlere, og derfor kan en årsproduktion
købes til en overkommelig pris.

De grønlandske årsmapper er ideelle gaveideer.

Årgang 1977 14,30 kr.

Årgang 1978 med julemærker 14,65 kr.

Årgang 1979 med julemærker 15,90 kr.

(til salg fra 1.12.1979)

Betaling pr. check eller til postgirokonto 2 13 16 76.

GRØNLANDS POSTVÆSEN

STRANDGADE 100 . POSTBOKS 100 . 1004 KØBENHAVN K

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
77	390-392	Henrik Toft Nielsen Hvidovre	Cept-Europamærker 1960-1979
78	394-398	Johnny Barth Glostrup	Cape of Good Hope 1750-1910 incl. varianter præfilateli og stempler
79	399-402	Michael Roepstorff Helsingør	Uddrag af specialsamling Engelsk post i Marocco 1890-1957
80	403-408	F. Stjernholck Bagsværd	El Salvador's Helsager
81	409-411	Helge Larsen Glostrup	Hollandsk Indien
82	412-415	Ejvind Madsen Svendborg	Siam/Thailand med provi- sorier og luftpostmærker
83	416-419	Andr. Abitz Ballerup	Gambia Posthistorie
84	420-428	Erling Bendtsen Hvidovre	Nordens Historie - fra hel- leristninger, vikinger til vor tids historie
85	429-431	Laurits Nielsen Haarby	Gymnastikkens Historie og udvikling
86	432-436	Jørgen Jørgensen Ganløse	Fiskeri - et erhverv eller en fritidsinteresse
87	437-442	Helge Andersen Holbæk	Alverdens blomster fra A til Z. Uddrag af verdens- samling
88	443-445	N.C. Bruun-Nielsen Esbjerg	Fugle på frimærker, stemp- ler, helsager og lokalmærker
89	446-450	Kjeld Nielsen Nykøbing Fl.	Nordens Jernbaner samt temabearbejdning. Lokomotivet
90	451-453	Ib Holm København	Hjuldampere fra hele Verden
91	454-459	Poul Kurt Madsen Lyngby	»Folkedragter i Europa« Kort, breve, stempler m.m.

Engros auktion

Såvel fra køber som sælger er der meget stor interesse for disse specialauktioner. Hertil kan indleveres store (som små) samlinger, partier, helark, bundt, kg-varer, kartoteker, hele dødsboer m.v. Kun krav til kvalitet. En populær auktion, hvor handlede og samlere sidder skulder ved skulder og kæmper om specielt de skandinaviske lot. En oplagt chance for samleren og handleren med de større partier. Vi har landsdækkende efter-syn i København, Odense, Århus eller Aalborg. Vi afhenter gerne større partier.

Klassiske auktion

Vor traditionelle klassiske auktion. Klassiske mærker fra hele verden søges, men specielt Skandinavien, Tyskland, Holland, U.S.A., Engelske kolonier, England og Belgien har interesse. Kun objekter fra 200 kr. medtages på denne auktion. En auktion for den kræsne, men hvor Liebhaberpriserne samtidig er i højsæde.

GLOBALIA afholder engros og klassisk auktion 6 gange årligt - som oftest den første lørdag i feb., apr., juni, aug., okt. og dec.

Sidste indleveringsdag til disse auktioner er: 24/2, 24/4, 24/6, 24/8, 24/10 og 24/12. **SPECIALAUKTIONER** afholdes efter behov.

GLOBALIA's service omfatter:
Gratis bearbejdning og vurdering af materialet.

Vi er Danmark rundt en gang om måneden og aflægger Dem gerne et uforpligtende besøg: **Hurtig afregning** (4-6 uger efter auktionen).

A conto beløb på op til 33% af vurderingssummen kan arrangeres omgående ved indleveringen.

Eneste auktionsfirma med landsdækkende eftersyn.

Repræsenteret på alle internationale udstillinger.

Ved specialauktioner fremlægges materialet i de pågældende landes hovedstæder.

Vort katalog trykkes i 4-6000 eksemplarer og udsendes til faste kunder i 57 forskellige lande. Rekvirer gratis katalog samt evt. indleveringsbetingelser.

GLOBALIA INTERNATIONAL FRIMÆRKEAUKTION ApS

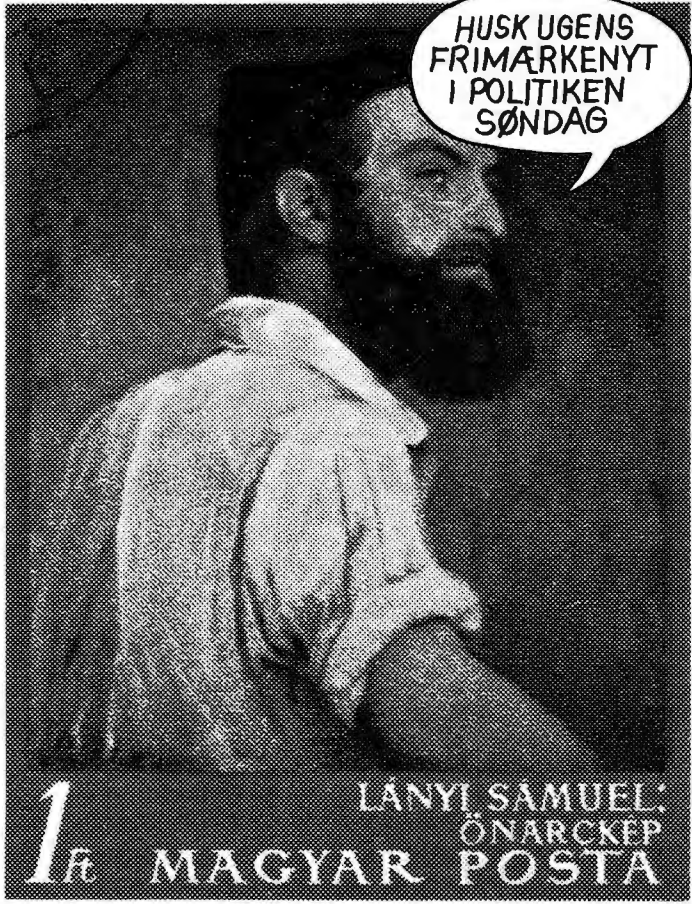
BOGENSEVEJ 28 - 5270 ODENSE N - DANMARK

TLF. (09) 18 23 43 - 18 23 34

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
92	460-465	Asger Haagen Jensen Brabrand	Spejdersport – Verdensspej- derbevægelsen gennem 72 år
93	466-470	Carl Thomsen Sverige	»SCOUTING«. En historisk dokumentation af spejderbevægelsen
94	471-473	Bernt Stigbehrt Sverige	Scouting – idéen som blev en verdensrørelse
95	474-477	Arne Hansen Hjallese	»Musikhistorie«. Uddrag af afsnittet komponister
96	478-480	Egil Hansen København	Europamærker
97	481-485	SAS Filatelist Klub Kastrup	Førsteflyvningskuverter med SAS
98	486-495	Edvin Rasmussen Glostrup	Nordens luftpost

Litteratur (99-100d)

99	Andr. Abitz Ballerup	Frimærketidsskriftet »Frimærkesamleren«
100a	Annelise Møller Køge	Tidsskrift for unge frimærkesamlere. Titel: »Den unge frimærkesamlers blad«
100b	Norgesgruppen	21 mm udgaven i elektrotypi, 20 øre brun – 20 øre blå
100c	Forlaget SKILLING ApS	SAVA, Katalog over Danmark, Grønland Stålstik – Samleværdige varianter. 1980
100d	Taastrup og Omegns Frimærkeklub	INTERDANIA '79 Udstillingskatalog

HUSK UGENS
FRIMÆRKENYT
I POLITIKEN
SØNDAG

1 kr LÁNYI SAMUEL:
ÖNARCKÉP
MAGYAR POSTA

Få ugens frimærkenyt bragt til søndagskaffen.
Tillæg til AFA-kataloget. Nyheder udefra. Auktioner.
Særstempler. Masser af frimærketilbud.
Ring efter Politiken Søndag (01) 1185 11 og be'
om Søndags-Service.

Udstiller nr.	Ramme nr.	Navn	Beskrivelse
101	498-504	Herbert A. Rusch Tåstrup	Tyskland spec. Inflationsafslutning
102	505-509	Leif Kjærgaard Tåstrup	Danske Varianter
103	510-513	Kaj Dagfinn Nielsen Ringø	Færøerne 1919-79, provisorier, stempler og varianter
104	514-517	Kurt Nissen Hedehusene	Dr. Victoria, på breve og helsager i kronologisk orden
105	518-520	Børge Guldmann Tåstrup	Danmarks Konger 1904-1972
106	521-524	A.O. Mortensen Hedehusene	Schweiz: Pro Juventute
107	525-530	Kurt Nissen Hedehusene	Uddrag af Sverige- specialsamling: Varianter m.m. og breve
108	531-534	Ib Eilertsen Albertslund	Postførende trafikfly 1919-1979
109	535-539	Bent Eriksen Tåstrup	Sverige 1872-1920. Landesamling med særlig vægt på retvendte og tydelige stempler
110	540-542	Preben Krusbo Tåstrup	Grønland. Chr. X, Frederik IX og Margrethe II
111	544-548	Jørgen Klitten Glostrup	Kuverter fra alverdens lande

FREDERICIA

FRIMÆRKEHANDEL

Jyllandsgade 18 . 7000 Fredericia . Telefon 05 - 92 71 45
fra 1. jan. ny adresse: Vendersgade 20 . 7000 Fredericia

STAND NR.: 16

- STORE TYKKE TILBUDSKATALOGER
UDSENDES CA. 10 GANGE ÅRLIGT.
- TUSINDVIS AF BILLIGE TILBUD
HVER MÅNED.
- EDB - STYRET LAGER
bevirker, at vi hurtig og effektiv kan få
nyindkøbt materiale med i salgskatalog.
- ER DU I VORT KARTOTEK?
- DET BETALER SIG I LÆNGDEN

VI SÆLGER FRIMÆRKER
FRA KATALOGVÆRDI 5,- kr. OG OP.

Udfyld og send ind - så sender vi

GRATIS VORE STORE KATALOGER

NAVN: _____

ADRESSE: _____

Island – 6 Aur ovaludgave

Af Islands-studiekredsen

v/ Orla Nielsen

Om Islands-studiekredsen:

Det er ved denne lejlighed første gang, Islands-studiekredsen præsenterer resultater af sit arbejde for samlerne. Det må derfor være rimeligt med en kort redegørelse om gruppen. Den blev dannet i 1976 efter HAFNIA-udstillingen og omfatter 11 medlemmer¹. De otte bor øst for Storebælt og mødes privat med jævne mellemrum, hvor vi under hyggelige forhold diskuterer Islands frimærker m.v. De øvrige tre er med, når lejlighed byder sig og deltager pr. korrespondance i studiekredsens arbejde.

I den forløbne periode har vi især beskæftiget os med ovaludgaverne (3, 5 og 6 aur) og enkelte af republikudgaverne. Når vi her har valgt at skrive om 6 aur, skyldes det, at denne værdi ikke hidtil har været særligt omtalt.

Generelt om ovaludgaverne.

Den islandske ovaludgave er som den danske tegnet af Philip Batz. Selve tegningen var oprindeligt udkast til en 48 sk. udgave, som ikke blev antaget. Batz fremstillede et fælles moderstempel i stål til ovaludgaverne, hvor kun ordet ISLAND var angivet. Af dette moderstempel blev der lavet et sekundært moderstempel for hver af værdierne, undtagen 3 sk., af hvilket der har været to moderstempler, og 3 aur udgaven fra 1882, hvis moderstempel var et 5 aur moderstempel, hvor 5-tallet var fjernet og erstattet af et 3-tal. Teksten POSTFRIM hhv. PJON.FRIM samt værdiangivelsen blev håndgraveret, mens det store værdital formentlig blev indpræget med stålstempel. Selve klichéerne fremstilledes som

¹ Ebbe Eldrup, Leif Fuglsig, T.C. Jensen, Torben Jensen, Jørgen Johansson, Walther Fenger Lassen, Orla Nielsen, Eigil Rasmussen, Ib Schock, Ole Svinth og Folmer Østergaard. Adresse: Ebbe Eldrup, Skt. Kjelds Gade 23, 4.tv., 2100 København Ø.

stereotypier, ikke galvanisk (iflg. Kohl) på grund af de små oplag, hvor de mindre holdbare resultater af den meget primitive proces ikke forventedes at betyde så meget. Processen resulterede imidlertid i en række af de støbefejl (rammebrud og hvide pletter), som giver en forholdsvis rig jagtmark for variantsamleren.

Mærkerne blev trykt i bogtryk hos H.H. Thiele, København, i ark á 100. For alle de ensfarvede ovalmærker med undtagelse af 3 aur med nygraveret 3-tal (AFA nr. 22) omfattede trykpladen kun 25 (5 × 5) klichéer. Hvert ark krævede således 4 tryk af den lille trykplade, hvilket resulterede i, at de fire fjerdele kan være lidt forskudt i forhold til hinanden, og da trykningen yderligere foregik på den måde, at først tryktes den ene fjerdedel på alle arkene i et oplag, derefter den næste og så fremdeles, kan der også på samme ark være visse, ofte tydelige, farveforskelle imellem fjerdedelene.

Teknikken betyder, at et kvartark (i almindelighed) er nok til at beskrive de forekommende varianter i de klichéer, der er benyttet til et bestemt oplag. En variant i kliché nr. 1 vil f.eks. også være placeret i arket som nr. 6, 51 og 56. Det fortjener også at blive bemærket, at de 25 enkelt-klichéer blev hægtet sammen på en sådan måde, at de kan være lidt forskudt i forhold til hinanden, hvilket må være en af årsagerne til den ofte dårlige centrering af disse mærker (en anden vigtigere årsag er takningsteknikken).

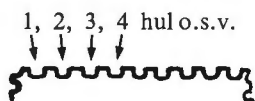
Mellem hvert oplag blev trykpladen »styrtet«, d.v.s. klichéerne blev skilt fra hinanden. Da der forekommer klichévarianter i et oplag, som ikke forekommer i et andet, og da samtidig en variant i oplag 1 kan forekomme i oplag 3, men ikke i 2, følger heraf, dels at klichéer med fejl ikke altid er blevet fraserteret, dels at der ialt har været flere end 25 til hver værdi. Man ved ikke hvor mange – i litteraturen gættes på fra 30 til 50. Fremgangsmåden betyder, at varianterne oftest er placeret forskelligt i de forskellige oplag. Udover de omtalte støbefejl forekommer skader, der er opstået under trykningen (hak og bøjninger af rammer f.eks., men også farvepletter, der på grund af manglende rensning af klichéerne kan være opstået, fordi snavs har sat sig så fast, at konstante varianter er fremkommet). Det skal bemærkes, at farvefejl (korte og lange farvestreger) uden for mærkerne også findes. Det er spis'er, der skyldes at metalstykker mellem klichéerne er skubbet op i en højde, hvor de utilsigtet afsætter farve. Jvfr. beskrivelsen af trykningen behøver sådanne fejl ikke at gå igen ved alle 4 tryk af et ark; de vil formentlig sjældent gøre det.

Det anvendte papir er det samme som for danske mærker. Det er forsynet med vandmærke stor krone (ny krone for nytrykkene – den kendte »Bernerdgave«) og randvandmærke: KGL. POST-FRMRK samt skråstillede store kroner i de øverste og posthorn i de nederste hjørner. Forskydninger af papiret kan resultere i mærker med randvandmærke (især i siderne, hvor afstanden mellem randvandmærke og kronevandmærket er mindst), og i mærker med større eller mindre dele af den store krone eller posthornet. Også mærker uden vandmærke findes; det vil altid dreje sig om hjørnemærker.

Der er anvendt tre forskellige papirtykkelser. Fra 1873 og frem til og med finansåret 1882/83 anvendtes tyndt papir (0,06–0,07 mm), fra 1883/84 til og med 1891/92 anvendtes middeltøkt papir (0,07–0,09 mm), og man ved, at for trykke-

ne fra 1895 og frem blev tykt papir benyttet (0,09–0,10 mm). Det tykke papir må imidlertid have været hos Thiele allerede i 1891/92, fordi tjenestefrimærkernes 10 aur, 2. tryk og 20 aur, 3. tryk begge er fundet på både middeltøkt og tykt papir (eller også er der tale om et 3. respektive 4. tryk, hvilket er usandsynligt). Det middeltøkke papir er anvendt helt frem til 1897, idet den grovtakkede (12¼) 3 aur postfrimærke er fundet på begge papirtyper. Under alle omstændigheder er papirtykkelsen dog en vigtig hjælp ved trykbestemmelsen.

Anvendelsen af det tykke papir har måske været en for stor belastning for kamtakningsmaskinen, K II, hvor forskellige af de nåle, der frembringer takningshullerne i de vandrette rækker er gået i stykker, men undersøgelser tyder dog på, at nåletabet er sket nogenlunde samtidigt (i sidste uge af august 1895), måske ved et uheld under rensning eller anden vedligeholdelse af maskinen. Takningsfejlene på de 3 islandske mærker, der er trykt i 1895 (3, 6 og 10 aur postfrimærke), er så forholdsvis hyppige i sammenligning med de i samme periode takkede danske mærker, at det synes sandsynligst, at de alle er takket efter K II's tab af nåle. Takningsfejlene er vist i nedenstående skema, idet det manglende huls nummer findes ved at tælle perforeringshullerne således:

1. rk.	2. rk.	3. rk.	4. rk.	5. rk.	6. rk.	7. rk.	8. rk.	9. rk.	10. rk.
	A	B		C	D	D	C	E	
	3. hul	6. hul		4. hul	2. hul	2. hul	4. hul	5. hul	
	mangl.	mangl.		mangl.	mangl.	mangl.	mangl.	mangl.	

Mangler et perforeringshul kan man med sikkerhed henføre et mærkes placering til én (eller to) række(r). Mærker uden takningsfejl kan ikke uden videre placeres til 1., 4. eller 10. række, idet de *kan* være perforeret før nålen er brækket af eller med den takningsmaskine, K III, der supplerede K II. Som vist er der fem forskellige typer af takningsfejlene, som før udskiftningen af takningsmaskinen omfattede ikke mindre end 70% af mærkerne i et ark. I en nylig artikel i Nordisk Filatelistisk Tidsskrift demonstrerer Lasse Nielsen, hvorledes mærker med kamtakning (14 × 13½) generelt kan placeres i lodrette rækker. Hertil henvises for en grundigere gennemgang af takningen.

Også gummitype og selve trykkets udseende frembyder ofte fællestræk mellem de forskellige frimærkeværdier, hvis trykningstidspunkt ligger nær hinanden.

6 AUR'ens formål.

I hele anvendelsesperioden er portosatsen for tryksager til udlandet 6 aur pr. 50 gr. I en lov af 4. november 1881 blev den indenlandske tryksagsporto, der havde været det halve af brevportoen dog mindst 10 aur, nedsat til 3 aur pr. 50 gr. Herefter kunne 6 aur'en således benyttes til indenlandske tryksager af 2. vægtklasse. Derudover kunne 6 aur kun benyttes som suppleringsværdi, f.eks. til brev af 1. vægtklasse til Danmark, hvor portoen var 16 aur.

Tryk og oplagsstørrelse.

Som bekendt findes 6 aur både fintakket ($14 \times 13\frac{1}{2}$) og grovtakket ($12\frac{3}{4}$). Det samlede oplag af den fintakkede er 330.000 og af den grovtakkede 500.000. Den i AFA-kataloget angivne pris for de to takninger er for det billigste tryk, d.v.s. det med det største oplag, men da visse af trykkene er i et oplag, der er væsentligt mindre, er mærkerne herfra tilsvarende dyrere (se f.eks. Facit, som angiver prisen for mærker fra hvert tryk). En del af trykkene er senere blevet overtrykt med Í GILDI, men man kender hverken det totale antal overtrykte mærker endsige det antal, der er overtrykt af hvert af trykkene. Det betyder, at man faktisk ikke med sikkerhed ved, hvor mange 6 aur mærker uden Í GILDI, der findes.

Nedenfor følger en karakteristik af samt nogle kommentarer til hvert af trykkene. De fintakkede findes i fem forskellige tryk, de grovtakkede i to.

6 AUR, tk. $14 \times 13\frac{1}{2}$.

Tryk I: Udgivelsesdato/år: 1.8.1876.

Oplag: 30.000 (findes med Í GILDI-overtryk)

Farve: Violetgrå, svinger fra temmelig lys til »tåget« uren, mørk tone. I kvartsllys fremtræder farven som uren, mørklilla.

Papir: Tyndt (0,06–0,07 mm), papirets farve er grålig (elfenbens)farvet.

Gummi: Glat, gullig.

Tryk: »Plettet« urent tryk.

Takning: Kamtakningsmaskine II (K II).

Udover vort eget materiale har vi haft mulighed for at se ISLANDSSAMLARNA's (svensk islands-samlerforening) prøvemateriale. Det er baggrunden for oplysningen om farven i kvartsllys. Farve- og trykoplysninger stammer først og fremmest fra Kohl's håndbog. Sammenligningen viser, at hvis et mærke har det karakteristiske »plettede« trykudseende og har violetgrå farve (hyppigst temmelig mørk), er der tale om et mærke fra 1. tryk. Men både i vort og i Islands-samlarna's materiale fandtes ét mærke, som var næsten lige så rent i trykket som 2. tryk, med mørk violetgrå farve og med den uklare, mørklilla tone i kvartsllys. Begge havde desuden antiquastempel, som er almindeligt på 1. tryk. Flertallet af faktorer peger derfor på 1. tryk, og en rimelig konklusion synes at være, at selv om det »plettede« udseende er normalt på 1. tryk, findes der undtagelser.

Med hensyn til oplagsstørrelsen gælder, at den formentlig er meget tæt på de

30.000, fordi 1. tryk iflg. Carøes undersøgelser sandsynligvis kun har fået overtrykket Í GILDI ved »manipulation«, d.v.s. ved at private ved indlevering af ½ eller ¼ ark til overtryk har indsat ét eller flere mærker fra 1. tryk i arket. 1. tryk med Í GILDI findes derfor givetvis kun i et meget lille antal.

Det første Reykjavik-lapidarstempel (med dato i antiqua) samt antiqua-stempler er de almindeligste på 1. tryk.

Prøvetryk af 6 aur findes på tyndt papir i grå og brun farve.

Tryk II: Udgivelsesdato/år: 1883/84.

Oplag: 50.000 (findes med Í GILDI-overtryk)

Farve: Grå. I kvartslys er farven klar rødviolet.

Papir: Tyndt (0,06–0,07 mm). Papiret er stærkt elfenbensfarvet (fra gullig til mørk, næsten brunligt).

Gummi: Glat, gullig.

Tryk: Rent og klart.

Takning: K I og K II.

Om antallet af mærker med Í GILDI-overtryk gælder det samme som for 1. tryk. Udover de under 1. tryk nævnte stempler forekommer nu også de øvrige lapidar-stempler, som blev taget i brug i 1882/83. Både brostempler og krone/posthornstempler fra brevsamlingsstederne kom først i 90'erne, så hvis 2. tryk findes med dem, er der i hvert tilfælde tale om meget sen brug.

Tryk III: Udgivelsesdato/år: 1886/87.

Oplag: 50.000.

Farve: Lysegrå.

Papir: Middelt tykt (0,07–0,09 mm), elfenbensfarvet eller gråligt, men klart lysere end 2. tryk.

Gummi: Svagere gulligt, glat og glinsende.

Tryk: Rent og klart.

Takning: K I og K II.

Dette tryk er os bekendt endnu ikke fundet med Í GILDI-overtryk. Det skal nævnes, at både AFA Specialkatalog 1971, Facit 1978/79 og Islenzk Frimerki 1979 angiver pris for tryk III med Í GILDI, derimod ikke for tryk IV.

Om stempler gælder det samme som for tryk II.

Tryk IV: Udgivelsesdato/år: 1891/92.

Oplag: 100.000 (findes med Í GILDI-overtryk)

Farve: Smudsiggrå, fernesagtig.

Papir: Middelt tykt (0,07–0,08 mm), gråligt.

Gummi: Farveløst.

Tryk: Urent.

Takning: K II og K III.

Iflg. Carøe er tryk IV det eneste, om hvilket man kan sige med sikkerhed, at

ISLANDSKE FRIMÆRKER

FRÍMERKJASALAN
Postboks 1445
IS-121 Reykjavík
ISLAND

KU-NI Frimærker

byder Dem velkommen til INTERDANIA '79 og håber, at De vil besøge os på **stand nr. 22**, ligesom De altid er velkommen på vor adresse i Hedehusene.

Vi køber og sælger alt indenfor Skandinavien, hvorfor De er velkommen enten De ønsker at købe eller sælge.

Vi betaler i øjeblikket høje priser for Grønland/Færøerne/Island samlinger, kartoteker, bundter og helark, og er interesseret i både små og store partier.

KU-ni
FRIMÆRKER ApS

Member of:
The Danish Stampdealers
Association

HOVEDGADEN 532, B1
DK-2640 HEDEHUSENE
DANMARK
TLF. (03) 16 10 53

det er blevet »officielt« (d.v.s. i ¼-ark) overtrykt med Í GILDI. Det nævnte »fornisagtige« udseende kan ses ved at holde mærket skråt op mod lyset. Der fremtræder et større eller mindre antal lysende pletter, som iflg. Kohl formentlig skyldes lysbrydende krystaller i det talkumpudder, som umiddelbart efter trykningen blev strøet ud over hvert ark for at fremskynde tørringen af farverne.

Både antiqua-, lapidar-, krone/posthorn-stempler og Reykjavik-brostemplet er almindelige.

Tryk V: Udgivelsesdato/år: 1895/96.

Oplag: 100.000.

Farve: Grønlig grå.

Papir: Tykt (0,09–0,10 mm).

Gummi: Hvidt, udtalt krakeleret.

Tryk: Rent.

Takning: K II og K III.

Heller ikke dette tryk er fundet med Í GILDI-overtryk.

Reykjavik-brostemplet er formentlig det hyppigst forekommende, ingen er ualmindelige.

Tryk V har takningsfejl som anført under generelt om ovalmærkerne. De 4 første tryk findes med omvendt vandmærke. Facit angiver ikke omvendt vandmærke for tryk V.

6 AUR, tk. 12¾.

Tryk I udkom i 1897 i et oplag på 100.000. Farven er mørkegrå. Tryk II udkom i 1898 i et oplag på 400.000. Farven er lysegrå.

Begge tryk er på tykt papir med hvidt, krakeleret gummi. Omvendt vandmærke findes også i begge tryk. Kun tryk II er officielt overtrykt Í GILDI i et stort, men ukendt antal.

Om afstempling gælder det samme som for tryk V. Nummerstempler kom først i brug fra juni 1903 og kan derfor kun forekomme som efterstemplinger og bør faktisk afvises, fordi 6 aur'en jo var ugyldig på dette tidspunkt.

Et nytryk blev fremstillet i 1904, det såkaldte Berner-nytryk. Der findes iflg. Facit 104 stk. uden Í GILDI-overtryk. Farven er gulgrå. Vandmærket er ny krone.

Nomenklatur til variantangivelser.

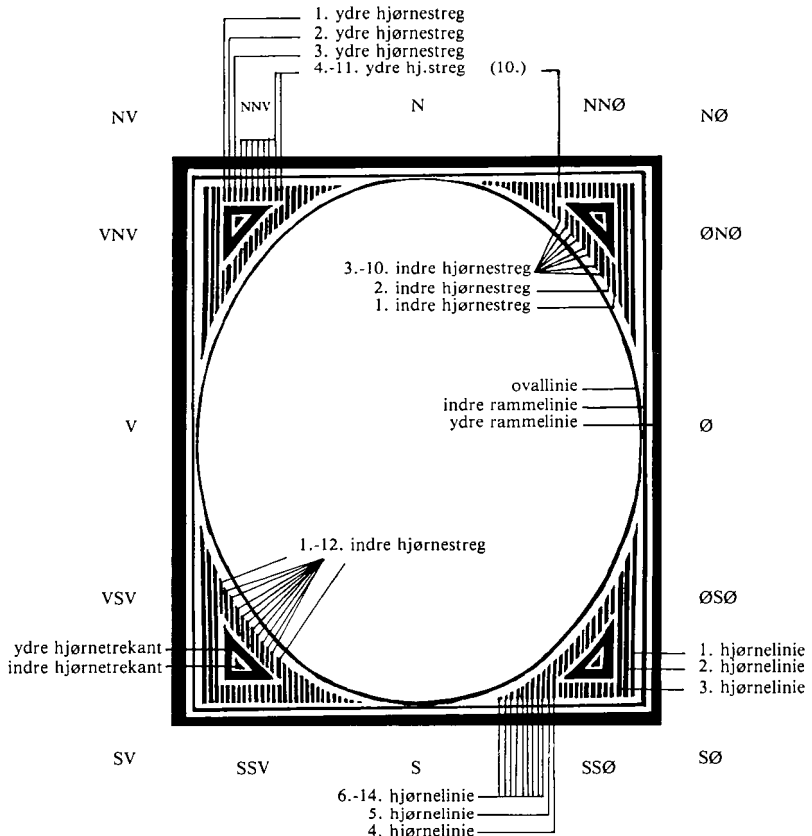
Til brug for beskrivelsen af varianter har studiekredsen udarbejdet en nomenklatur, som vist i fig. 1 for rammen og i fig. 2 for ovalen. Den vil blive benyttet for alle ovaludgaverne.

Som nævnt danner trykpladen et kvartark, som (i almindelighed) er tilstrækkelig til at beskrive forekommende varianter. Positionsangivelsen i kvartarket følger skemaet øverst side 68.

Varianter har interesse på to måder. For det første kan de være så karakteristiske og let synlige, at de har selvstændig samlerinteresse og (måske) burde optages i hvert fald i specialkataloger. For det andet kan de benyttes i forsøg på re-

ØVALUDGAVEN

RAMMENOMENKLATUR:

Hjørnelinier og hjørnestreger, ydre som indre, benævnes iøvrigt efter beliggenhed (NØ, SØ, SV, NV).

Fig. 1

E.E., Islandsstudiekredsen 070879

OVALNOMENKLATUR

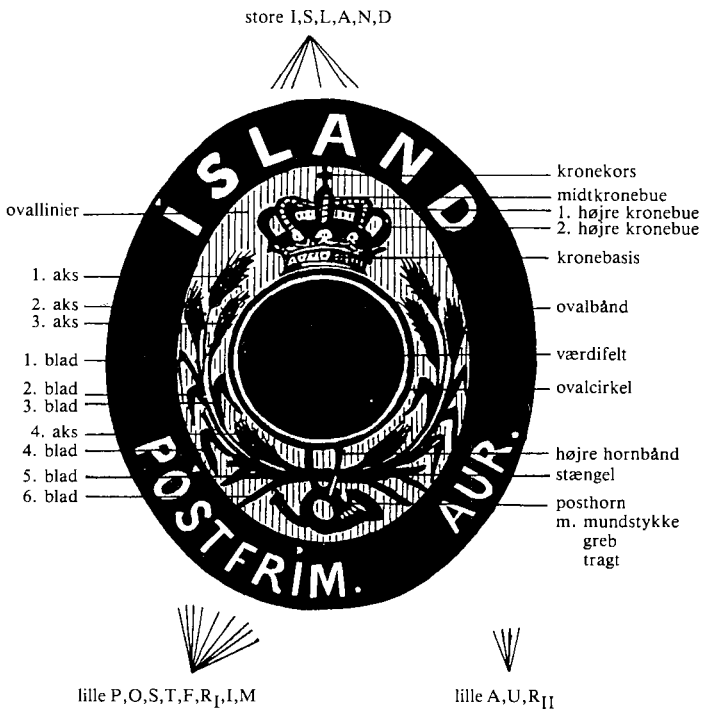

Fig. 2

1	2	3	4	5
11	12	13	14	15
21	22	23	24	25
31	32	33	34	35
41	42	43	44	45

konstruktion af (kvart)ark. Til det formål har selv ganske små varianter selvfølgelig interesse, endda selvom de ikke er helt konstante. Desuden betyder kendskabet til varianterne, at det bliver muligt at afgøre, om Í GILDI overtryk er fremkommet ved »manipulation«, og de kan hjælpe til at fastslå hvilken setting, et overtryk hører til.

De »store« varianter betegnes med store bogstaver. De »små« med små bogstaver. De »små« kan være svære at se. Vi har derfor valgt at markere dem med et lille bogstav, hvis de er set flere gange i et bestemt tryk, men med to, hvis den kun er set én gang. En variant med betegnelsen a i tryk 1, tk 12¾, er altså set flere gange i dette tryk, men samme variant får betegnelsen aa i et af de andre tryk, hvis den dér kun er set én gang. Især for disse varianter vil vi være meget interesserede i at modtage oplysninger fra læserne, så varianten kan »ophøjes« til sikker og dermed få slettet det andet bogstav. Oplysninger, der kan medvirke til positionsbestemmelse, er selvfølgelig også meget velkomne.

6 AUR varianter.

Variantanalysen starter i den grovtakkede udgaves tryk II. Grunden hertil er den simple, at materialet her er rigeligt. Vi har haft bl.a. 3 helark med Í GILDI-overtryk til rådighed. Varianterne er angivet i diagrammet, fig. 3, med betegnelse samt afbildning. Nedenfor følger beskrivelsen:

- A: Hvid plet før lille P i ovalbåndet. Bule i ØSØ-rammen og en række snit i SV-hjørnefelt; det ene giver brud i S-ramme. Afskåret SØ-hjørne.
- B: Farveplet i ovalinier under store N og bule i Ø-ramme.
- C: Svag bule i SSØ-ramme og hvidlig, ret stor, diffus plet efter store D.
- D: Skarpt afskåret NØ- og SØ-hjørne.
- E: Klart retvinklet hak i NØ-hjørne og lille bule i ØSØ-ramme.
- F: S-ramme bulet under lille FRI.
- a: NV-hjørne ganske svagt afrundet.
- b: Bule i SØ-hjørne.

Diagram, 6 aur, grá, 2. tryk, 12¼

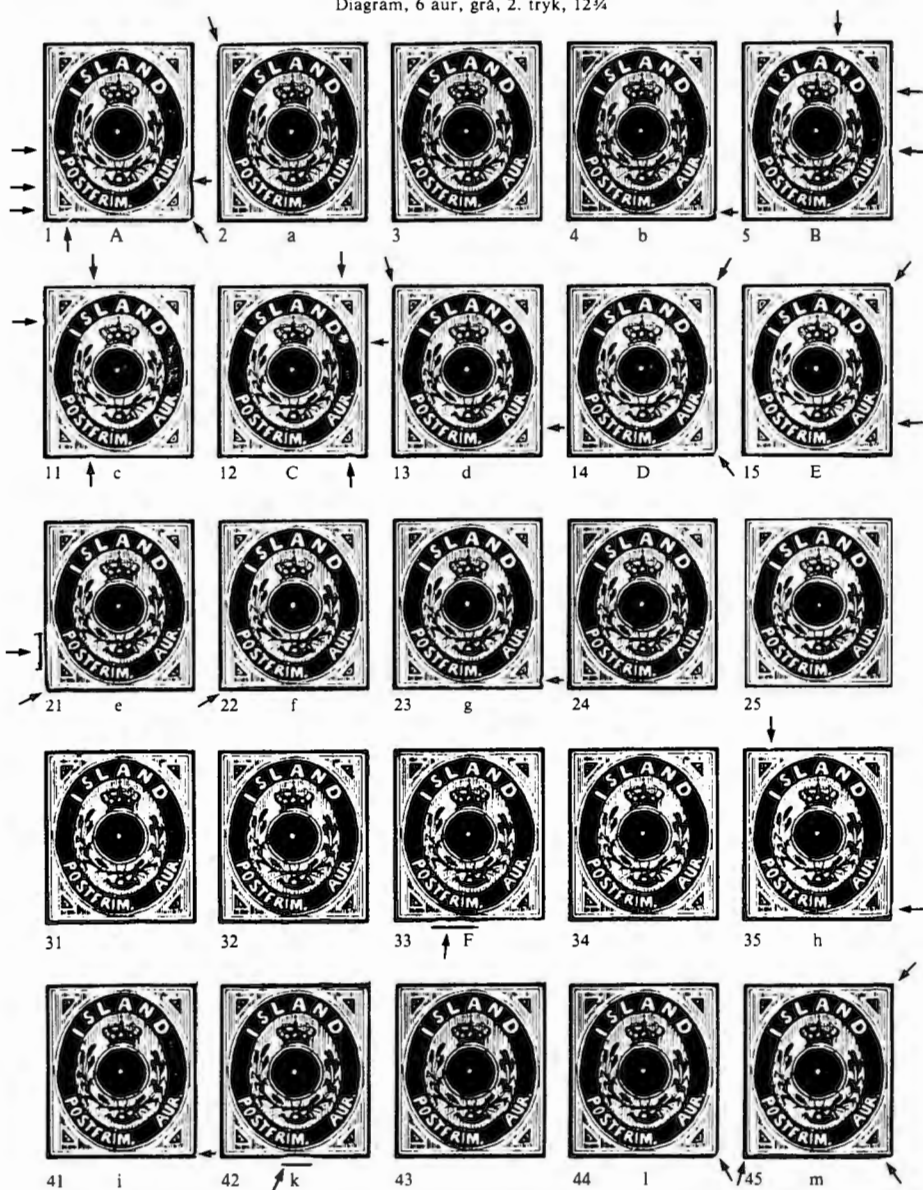

Fig. 3

E.E., Islandsstudiekredsen 070879

En krone her. En krone der.

Med en lønkonto i Den Danske Bank får De bedre overblik over økonomien. Det gør det nemmere at få en opsparing i gang - og en fast opsparing giver Dem bedre mulighed for senere at låne.

DEN DANSKE BANK

AF 1871 AKTIESELSKAB

A 15

**Salg af frimærker
mod skriftlige tilbud
6 gange årligt
Forlang det gratis katalog**

O. GOTTLIEB A/S
VIEMOSEVEJ 5C . BREDBALLE
DK-7100 VEJLE . DANMARK
TLF. (05) 81 61 25

- c: Lille hak i NNV-ramme og bule i VNV-ramme. Ganske svag bule under lille F i S-ramme.
- d: Afrundet NV-hjørne og hak på indersiden af ØSØ-ramme.
- e: Svagt fortyndet ramme VSV og afrundet SV-hjørne.
- f: Tynd SSØ-ramme.
- g: Bule i SØ-hjørne, og tyndere S-ramme end var. b.
- h: Svag bule i NNV-ramme og svag bule i indersiden af SØ-hjørne.
- i: Lille halvrundet hak i SØ-hjørne.
- k: Lang, flad bule i S-ramme under lille IM og tyndere Ø-ramme end normalt (og tyndere end vist i diagrammet).
- l: Afrundet SØ-hjørne.
- m: Indefra fortyndede hjørner i NØ, SØ og SV.

C-varianten, mærke nr. 12, har »dobbelt N-ramme« (spis). På nr. 62 i 2 á 3 ark er der en lille streg over N-ramme til højre.

tk. 12¾:

Tryk I: A, B, C, E, F, cc og qq (SØ-hjørne skråt afladiget i S). Positionerne er foreløbig ukendte. F er set i trestribe som tredje mærke. De to andre ligner henholdsvis nr. 31 og 32, hvor »nr. 31« mangler del af kronevandmærke, hvilket betyder randplacering. Trestriben er meget mørkegrå, så den må sandsynligvis tilhøre 1. tryk, selvom det er lidt overraskende, at de tre mærker skulle være »naboer« i begge tryk.

tk. 14 × 13½:

Tryk I: A, men uden bule i ØSØ-ramme, B uden bule i Ø-ramme og i.

Tryk II: A, C (uden »dobbelt rammelinie«). Desuden er set variant G (fig. 4, side 72), bule i ØSØ-ramme og bule i SSØ tæt ved hjørnet, og variant nn (bule i VNV-ramme 1,5 mm lang og 3,6 mm fra NV-hjørnet).

Tryk III: A, D, E og F.

Tryk IV: A, B, C, E, F, G, c, k, q, ee, ll, mm, variant oo (svag indbøjning af SV-hjørnet på V-siden og bule i S-ramme under lille M), samt variant pp (brud i NNV-ramme tæt ved hjørnet og indre rammelinie spaltet i VNV). Der er set en fire-stribe: c, -, G, F.

For alle varianterne i disse fire tryk kendes positionen ikke (endnu). P.g.a. takningsfejlenes forekomst i tryk V vides lidt mere om positionen her, idet varianterne ofte kan placeres i de lodrette rækker.

Tryk V: Udover de hidtil beskrevne varianter er fundet tre nye. Variant rr, som har tynd N-ramme og lille fortynding af Ø-rammen lige over SØ-hjørnet. Variant ss, som har afskåret SØ-hjørne og afrundet SV-hjørne. Variant H, som har en ligesom »forvredet« S-ramme. Den er afbildet i figur 5, øverst side 72.

G
Fig. 4

H
Fig. 5

I nedenstående skema er varianterne placeret i de lodrette rækker. Desuden har det været muligt også at placere visse mærker uden varianter. De er betegnet med »-«. Takningsfejlene type C og D forekommer som vist side 61 hver i to rækker. Det betyder, at et mærke med en sådan fejl kan være i to forskellige rækkepar (f.eks. kan et mærke med type C-fejl være placeret i enten række 3 og 8 eller række 5 og 10). I skemaet er de derfor vist med spørgsmålstegn.

1. rk.	2. rk.	3. rk.	4. rk.	5. rk.
ff	B	H	E	A
	c	hh	F	q
	g		k	
	-		i	
			-	
ll?	ll?	C?		C?
mm?	mm?	G?		G?
ss?	ss?	bb?		bb?
-?		e?		e?
		rr?		rr?
		-?		-?

Variant c er også set uden takningsfejl, men det pågældende mærke er takket med K III. Variant e er i tryk V set 4 gange, men alle uden afrunding af SØ-hjørnet.

Nytryk: I »Berner«-nytrykket er set en firblok (nr. 1, 2, 11, 12) uden Í Gildi, hvor alle mærker er uden fejl. I en firblok med Í Gildi (nr. 41, 42, 51, 52) er mærke nr. 41 variant bb og nr. 42 er variant B.

Litteratur:

Carøe, E.A.G.: Iceland, The 1902-03 Overprints. London Philatelist.

Jónsson, J.A.: One Hundred Years of Icelandic Stamps.

Munk, Herbert: Kohl's Handbuch: Island.

Nielsen, Lasse: Takningen på Danmarks, Dansk Vestindiens og Islands frimærker fra

1870 til 1895. N.F.T. No. 1, 1979.

Østergaard, F.: Islands portosatser fra 1876. N.F.T. No. 2, 1978.

EN FILATELISTISK VERDENS- BEGIVENHET

NORWEX 80 OSLO

Oslo, 13.-22. juni 1980

Internasjonal frimerkeutstilling
med F.I.P. patronat.

Omkring 4.000 rammer med
flere av verdens fineste sam-
linger.

Filatelitjenester og handlere fra
mange land tilbyr frimerker fra
100 salgsstands.

Interessante filatelistiske akti-
viteter.

Kontaktadresse for nærmere
informasjoner:

NORWEX 80, postboks 1043
Sentrum, OSLO 1.

Velkommen til Oslo og Norwex
80. En slik sjanse får De kanskje
bare en gang.

Norske kronemærker 1910–1918.

Af Wiegand Hansen

Jeg er blevet bedt om til dette katalog at bringe et lille indlæg om norske frimærker.

Ved en sådan lejlighed vil jeg gerne bringe noget nyt. Jeg vil derfor pege på en frimærkeudgave, som tilsyneladende dyrkes meget lidt af norgesamlerne. Det er udgaven »Norske kronemærker 1910–1918«. Norgekatalogen nr. 110–113 og AFA nr. 86–88 og 96.

I »Håndbok over Norges Frimerker« bind II p. 219 siges bl.a. om denne frimærkeudgave: »Som nevnt er trykkplaten fremstilt ved elektrotyp. Fellingjerne er meget gode og sikre fellingstegn lar sig ikke påvise«.

Et nøjere studium af mærkerne viser, at dette ikke er rigtigt, idet der kan påvises fældningstyper i alle tilfælde for såvidt angår 1 og 2 krones mærkerne og muligvis også de to andre værdier.

Formentlig er trykpladen – antagelig en dobbeltplade med ialt 200 klichéer – fremstillet på den måde, at man har taget fire fældninger over galvanooriginalen. De fire fældninger er sat sammen til to par, der har dannet basis for videre fældninger for fremstilling af de nødvendige klichéer. Det er ved fældningen over galvanooriginalen, at fældningstyperne er opstået.

En gennemgang af et helark 1 kr. marginal december 1936 i højre side viser følgende fire fældningstyper:

Type 1: Brud på 6. perle fra venstre i buen over kongens hoved.

Type 2: Brud på bølgelinien for neden til venstre under venstre 1-tal.

Type 3: Perlen i mærkets nederste højre hjørne større. (Ikke tegnet). Ofte brud på 3. perle fra venstre i buen over kongens hoved.

Type 4: Ingen særlige kendetegn.

Typerne er placeret i arket som vist i diagrammet næste side.

Det er ikke givet, at de her påviste fældningsfejl i et ark hidrørende fra sidste trykning af 1 kr. også fremkommer i de tidlige tryk. Foreløbig har jeg kun med sikkerhed fundet fældningstype 2 i de tidlige tryk af 1 kronen. Videre kan det an-

føres, at fældningsfejlenes placering i marginalblokke fra forskellige tryk viser, at den viste placering i arket fra december 1936 ikke har været konstant.

1	2	1	2	3	4	3	4	1	2
1	2	1	2	1	2	1	2	3	4
3	4	1	2	1	2	3	4	1	2
1	2	3	4	3	4	3	4	3	4
3	4	3	4	1	2	3	4	3	4
1	2	3	4	1	2	3	4	3	4
3	4	1	2	3	4	1	2	1	2
3	4	3	4	1	2	1	2	1	2
3	4	1	2	1	2	1	2	3	4
3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

September — 1936

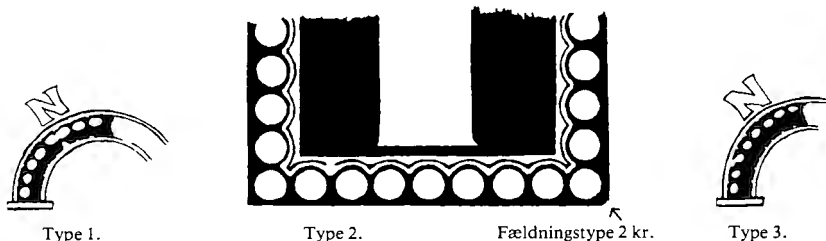
En gennemgang af et helark 2 kr. marginal september 1915 viser, at mærkerne placeret som nr. 4, 14, 18, 22, 30, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 52, 58, 60, 64, 70, 72, 74, 92, 94 og 100 alle har afrundet nederste højre hjørne på mærkebilledet. Dette er en fældningstype.

Gennemgangen af helarkene er foregået på postmusæet i Oslo, mens arkene var monteret bag glas og i ubekvem højde. Det er troligt, at der ved et nøjere studium under gunstigere forhold vil kunne påvises flere fældningstyper. Der er i alle tilfælde noget at lede efter og med gode muligheder for et resultat.

En anden interessant ting ved denne udgave er de mange nuancer, hvori mærkerne forekommer. Nuancerne kan sikkert henføres til de enkelte trykninger, der er foregået således:

- 1 kr.: Nov. 1913, Marts 1917, Maj 1918, April 1919, Maj 1920, April 1921, Sept. 1921, Aug. 1922, Jan. 1924, Jan. 1925, Jan. 1926, Nov. 1926, April 1927, Aug. 1929, Dec. 1931, Okt. 1933 og Dec. 1936.
- 1½ kr.: Dec. 1910, Feb. 1915, Nov. 1917, Dec. 1920, Okt. 1925 og Aug. 1929.
- 2 kr.: Sept. 1915, Marts 1917, April 1919 og Okt. 1925.
- 5 kr.: Okt. 1918.

Ved hjælp af stemplede mærker med datoangivelse skulle det være muligt at trykbestemme mærkerne.

Type 1.

Type 2.

Fældningstype 2 kr.

Type 3.

JEG ØNSKER Å KJØPE

TIL MIN SPESIALSAMLING

NORGE Nr. 1

følgende stedsstempler i LUKSUSKVALITET

Svart: FREDERIKSSTAD

FØRDE

KONGSBERG

MOLDE (58)

MOSVIGEN

STANGE

STENKJÆR

SURENDAL

SVELVIG

THOTEN

TRØGSTAD JERNB:ST.

VADSØ

VARDAL

NÆS I ROMERIKE

Blå: alle som jeg mangler

(vanskelig å sette opp liste over disse pga man idag ikke kjenner hvor blå farge har vært anvendt til stempling av nr. 1)

Jeg er også kjøper til enhver tid av vakre, rettvendte nummerstempler som jeg måtte mangle i samlingen såvel som alle håndskrevne annulleringer, både stedsnavn og nummer.

KUN PRIMA KVALITET HAR INTERESSE

For den riktige kvalitet og stempler som mangler

betales høyeste priser.

Omgående kontant oppgjør.

Send Deres tilbud til:

**F.C. Moldenhauer jr.
Boks 65, 5032 MINDE**

Finland

Af V.B. Flindt

Dette vidtstrakte land, der danner grænse mellem Skandinavien og de slaviske lande, er kaldt »De tusind søers land«. Vidtstrakte skove og ødemarker har vanskeliggjort samkvem, men dette til trods har der fra urtiden været et behov for, at mennesker kunne meddele sig til hinanden. Kunne dette ikke ske mand og mand imellem, måtte man tage den skriftlige form i anvendelse.

I flere århundreder var det Sverige, der styrede de finske områder, og organisationen af det offentlige postvæsen bærer præg af dette tilhørsforhold.

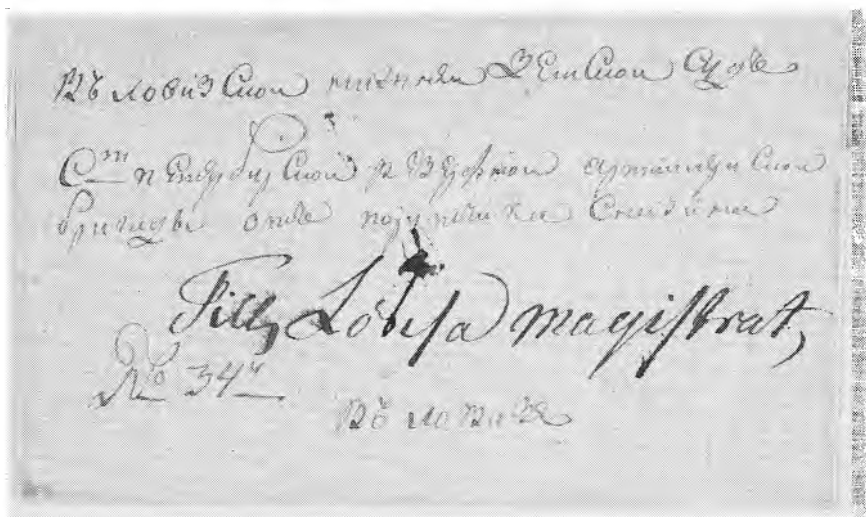

Fig. 1

Efter den ulykkelige krig med Rusland i 1808–09 trak Sverige sig tilbage, og overlod styret af Finland til Rusland. Under betegnelsen Storfyrstendømmet regeredes Finland indtil selvstændigheden den 14. februar 1918 fra Skt. Petersborg.

Så tidligt som i 1580 tog den svenske konge Johan III (1568–1592) initiativ til organisation af en regelmæssig embedsmandspost.

Soldaterpost.

Sideløbende med embedsmandsposten kendes meget tidligt soldaterpost, eller kurérpost inden for hæren. Disse befordredes mellem garnisoner og mellem garnisoner og andre offentlige myndigheder. Det viste brev (fig. 1) er til Lovisa underherredsret fra premierløjtnant Swizin ved Skt. Petersborg reserveartilleribrigade i Lovisa, og derfra befordret med kurér til Helsingfors.

Kronepost.

Den første forordning om postvæsenet i det finske område er fra 1604, udstedt af kong Karl IX (1600–1611); den indfører Kroneposten, der blev organiseret som i Sverige. Det blev overladt til Kronefogderne – der svarer til de danske Herredsfogder, og Lensmændene at organisere og foretage postbefordringen, der ofte blev overladt igen til betroede personer inden for de pågældendes tjeneste. Selve systemet gik ud på, at ryttere i de forskellige distrikter i det vidtstrakte land afløste hinanden. Selve systemet fungerede fra 1620 til langt ind i 1800-tallet.

»Slinger«-påtegninger.

Gamle breve fra de finske områder blev under den svenske administration aldrig forsynet med stempler, men med en såkaldt »slinger«-påtegning, der formodes at have forbindelse med befordringsmåden. En »slinger«-påtegning med »3« i buerne menes at være en betegnelse, der anvendtes på breve, der skulle »befordres fra mand til mand, dag og nat« – datidens expres-breve. »Slinger«-påtegninger med »1«, »2« og »3« i buerne kendes fra denne periode (fig. 2–3). Fra 1750 begynder de såkaldte »Fjerpost-breve« at optræde. Ligesom tallene i »slinger«-påtegningen formodes antallet af fjer og fjerenes farve at have forbindelse med forsendelsesmåden og dennes hastighed. Hvide fjer menes at svare til »1« i buerne, og sorte fjer til »3« (fig. 2 og 3).

Storfyrstendømmet Finland.

Efter krigen 1808–09 overgik Finland i personalunion med Rusland, og dermed også postvæsenet. Dog opretholdt Sverige en postforvaltning i Åbo, denne blev styret fra Centralforvaltningen i Stockholm. Kroneposten – der herefter betegnes som Herredspost – blev videreført af Finland efter samme retningslinier som tidligere. Herredsposten var ikke nogen billig fornøjelse, et brev sendt fra Helsingfors til Torneå, en strækning på omkring 130 km, kostede på dette tidspunkt 600 Mark.

Først i 1838 begyndte den svenske Poststyrelse i Finland at anvende stempler, disse var i skriveskrift (fig. 4). Fra 1854 kendes en kassetype i Antiqua (fig. 5).

AFA FRIMÆRKE- KATALOGER

VESTEUROPA
Kr. **166⁰⁰**

SKANDINAVIEN
Kr. **44⁰⁰**

DANMARK
Kr. **44⁰⁰**

FIREBLOKLISTE
Kr. **15⁰⁰**

Fås hos Deres bog-, blad- eller frimærkehandler eller direkte fra:

Aarhus Frimærkehandel, Bruunsgade 42, 8000 Aarhus C.
Tlf. (06) 12 52 88. Giro 6 41 7264

Fig. 4

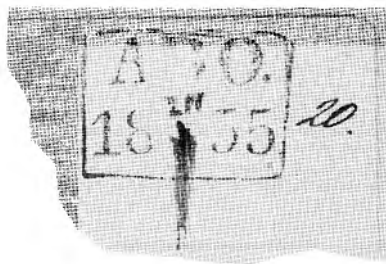

Fig. 5

Den russisk-finske poststyrelse, oprettet af Zar Alexander I, havde ligesom den svenske hovedsæde i Åbo, dog flyttedes den i 1819 til Helsingfors, samtidig med at byen blev hovedstad. I 1812 indførtes ved forordning specielle stempler i cyrillisk skrift (fig. 6).

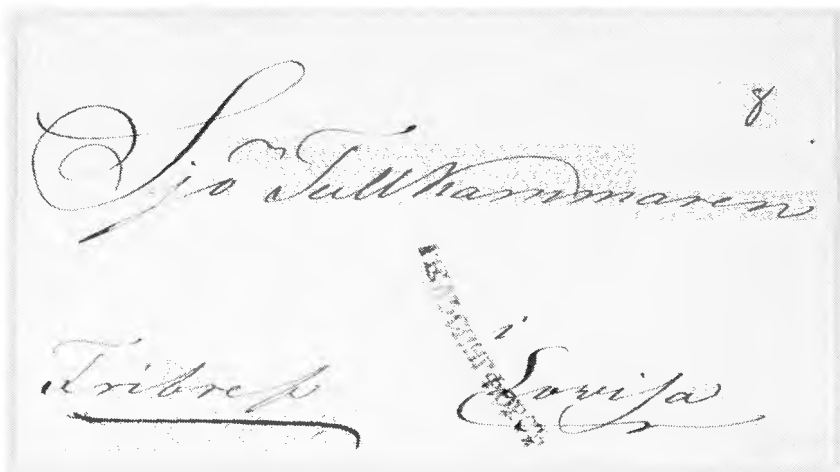

Fig. 6

Antallet af brevforsendelser steg kraftigt i de følgende år, og udviklingen i Finland adskilte sig ikke stort fra udviklingen i andre lande.

Derimod er der en stor forskel, når det gælder overgangen til anvendelse af frimærker, idet man i Finland havde en type »helsager« før disse kendtes i andre lande. 1. januar 1845 indførtes portostempel på kuverter – 10 Kopek indland og 20 Kopek udland – (fig. 7). Der knytter sig til disse mærker en pudsig historie. Det finske postmuseum havde efter oprettelsen ved selvstændigheden i 1918 kun lidt af det klassiske materiale, og da man i 1931 fik tilbudt postmester Granbergs kæmpesamling med dette klassiske materiale, havde man ikke midler til at købe

Fig. 7

det. Derfor blev der udgivet et tryk (AFA 175) af dette motiv i værdien 1 Mk + 4 Mk. Mærket blev udsolgt på 4 dage, og samlingen var sikret det finske postmuseum. (Fig. 8.)

Fig. 8

5 år senere halverede man portoen, og samtidig indførtes en ny type portobreve (fig. 9 og 10). Portosatsen var udregnet på grundlag af en brevvægt på 18 gr. og en befordringsafstand på 133 km.

Finlands første egentlige frimærke indførtes den 1. marts 1856 og havde samme tegning som de seneste portobreve.

Forbindelsen til Rusland var tydelig, idet man over Finlands våben anbragte den storfyrstelige krone, og anvendte både en latinsk og russisk indskrift.

Der var på dette tidspunkt ikke nogen landsdækkende udbringning af post.

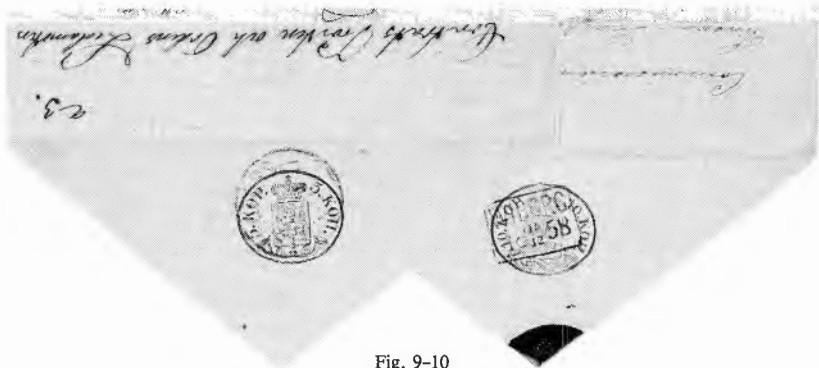

Fig. 9-10

I hele Finland fandtes 36 postkontorer, heraf kun 4 uden for byerne. Alle breve blev registreret, og ved opslag på posthusene blev det bekendtgjort, når post var ankommet. Modtagerne måtte så selv henvende sig for at afhente brevene. Først i 1860 overgik man til at udbringe brevene til modtagerne.

De første takkede frimærker udkom 1. januar 1860, og adskiller sig fra andre landes mærker ved at være stortakkede i 4 takningstyper. Frimærkerne er stadig uden landenavn (blev først indført 1. juli 1875 ved Københavner-trykket). Man kan på breve fra denne periode også finde andre pudsigheder, idet man helt frem til 14. februar 1918 anvendte den gregorianske kalender i Rusland. Fig. 11 viser

Fig. 11

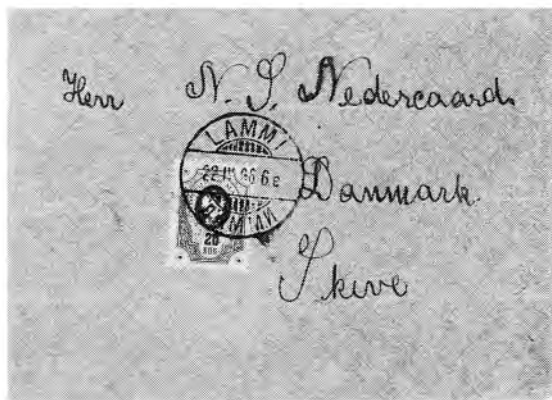

Fig. 12

Fig. 13

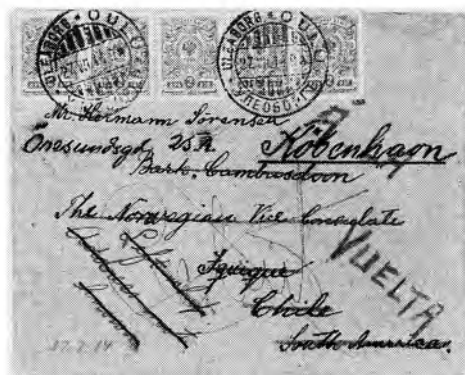

Fig. 14

et brev afsendt fra Borgå 11/4.1872, stemplet i Skt. Petersborg 1/4.1872 og modtaget i London 16/4.1872.

Finsk møntfod indførtes ved frimærkeudgaverne fra 1. januar 1866, ligeledes i stortakket udgave.

I de følgende år har man inden for Storfyrstendømmet en række stridigheder med styret i Skt. Petersborg, hvilket bl.a. giver sig udtryk i indførelsen af to og tre sprogede stempler, men også i anvendelsen af frimærker gav denne strid sig udslag. Fra 1. maj 1891 indførtes russiske mærker med ring og russisk møntfod. (Fig. 12.)

Overgrebene mod den voksende selvstændighed i det finske område blev i tiåret frem til århundredskiftet stadig større, og da man forbød anvendelsen af finske mærker på udlandspost, blev der på initiativ af Wentzel Hagerstam udgivet et sørgemærke i værdien 1 penni (fig. 13). Anvendelsen af dette sørgemærke på udlandspost blev forbudt fra 14/8.1900, og fra begyndelsen af 1901 også på indenrigsforsendelser.

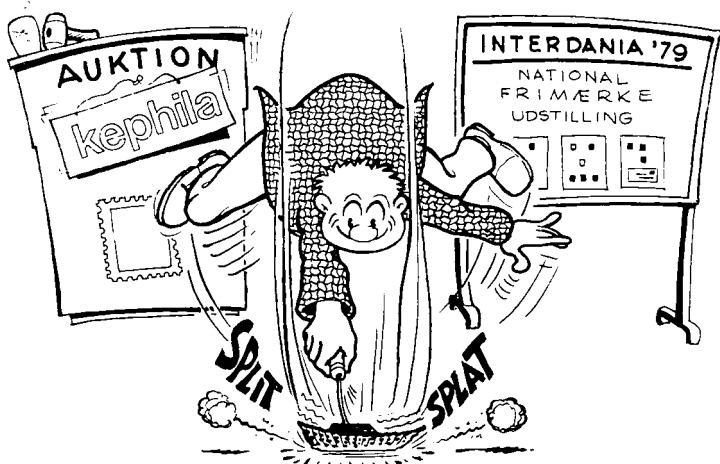
Det manglende led – et overset område.

Finlandssamlinger opdeles ofte efter de foran beskrevne perioder i landets historie, nogle starter med republikken, andre fra århundredskiftet, og nogle går tilbage og tager de første mærker og førfilatelien med. Men selv i store Finlandssamlinger ser man sjældent perioden 14/1.1901 til 18/3.18 beskrevet, en periode der posthistorisk er særdeles interessant, idet man der oplever et sammenfald med russiske mærker.

Ved forordning af 14/1.1901 bestemtes, at der kun måtte ekspederes udlandsbreve frankeret med russiske frimærker (fig. 14 og 15). Disse russiske mærker forelå til salg ved alle postkontorer i Finland, og der er den pudsighed, at det var billigere at købe 5 stk. 2 Kopek mærker (25 penni) end det var at købe et 10 Kopek mærke (27 penni), derfor ses breve med 10 Kopek mærker sjældent.

Fig. 15

INTERNATIONAL
FRIMÆRKEAUKTION

7. - 8. - 9. NOVEMBER 1979

i Moltkes Palæ

HAANDVÆRKERFORENINGENS SELSKABSLOKALER

GYLDNE SAL
DRONNINGENS TVÆRGADE 2
KØBENHAVN K

Et enormt udbud af klassiske frimærker er under hammeren. Topkvalitet med lave opråbspriser. Over 3.000 lots! Bl.a. et halvt hundrede stk. 2 RBS! ... eller f.eks. vælg mellem mange hundrede lots samlinger og partier med gode muligheder for »fund«.

Denne auktion må De ikke gå glip af!

Gratis auktionskatalog v. indgangen.

Vi sender også gerne kataloget gratis til alle seriøst interesserede.

Blot ring eller skriv til vort kontor:

kephila

INTERNATIONALE FRIMÆRKEAUKTIONER
Havsgaardsvej 25, DK-2900 Hellerup
Telefon (01) 62 42 42

Det Grønlandske Julemærke

Af Karlo Lindskog

Det var den danske postekspedient Einar Holbøll, der under juletravlheden i 1903 fik den ide, at julehilsener kunne »beskattes« med et julemærke til 2 øre. Det første danske – og dermed verdens første – julemærke udkom i 1904.

I 1921 blev julemærket tegnet af kunstmaleren og Grønlandsfareren grev Harald Moltke, der valgte en Grønlænderpige i nationaldragt som motiv. Der var også Grønlændere blandt de mange børn, der hånd i hånd i en lang række smykkede julemærket i 1953. I 1959 havde julemærket et Danmarkskort som undermotiv på helarket, og heraf fyldte Grønland de tolv mærker. Julemærket i 1961 havde to juletræer som undermotiv, og et af mærkerne viser brystbilledet af en Grønlænderpige. Blandt de 50 forskellige kirker på julemærkearket i 1964 var Upernavik-kirken afbildet på mærke no. 39 i arket.

Som det fremgår af ovenstående, har de danske julemærker kun vist ganske lidt interesse for Grønland gennem årene. Tanken om udsendelse af et grønlandsk julemærke har derfor også været fremme mange gange. Men der skulle alligevel gå 70 år, før det første grønlandske julemærke blev udsendt.

Det blev fru Dorte Hertling, der fik sat gang i foretagendet i 1973 bl.a. ved en samtale med tegneren Jens Rosing, der straks var med på ideen og lovede at tegne det første julemærke.

Helt tilfældigt faldt udgivelsen sammen med Den kongelige grønlandske Handels' 200 års jubilæum, og julemærket kastede dermed yderligere glans over jubilæumsåret 1974.

En smukkere måde kunne man ikke markere jubilæet på, end det håndslag, der her sammen med det private initiativ blev givet til den grønlandske ungdom.

Overskuddet ved salg af de grønlandske julemærker skal anvendes til støtte for ungdomsarbejde af kulturel og fritidsmæssig art blandt grønlandske unge i Grønland og Danmark.

Det er komiteens mening at yde støtte i Grønland til spejderarbejde, idrætsarbejde og Knud Rasmussen's Højskole. Støtten i Danmark tænkes bl.a. ydet til de selvejende institutioner Grønlænderhusene i København, Esbjerg, Holstebro, Aalborg, Aarhus, Herning og Odense.

JØRN LARSEN

FRIMÆRKEHANDEL

Bramstræde 4a . 3000 Helsingør . Danmark . Tlf. (03) 21 10 88 . Postbox 12

Helsingør, 1979

NYHEDSABONNEMENT

Gennem et nyhedsabonnement holder De Deres samling komplet med nye udgaver. Et abonnement løser problemerne med nye frimærker på den billigste, nemmeste og sikreste måde.

Siden 1960 har vi leveret nyheder til samlere og handlere i Skandinavien. Vi kan levere Dem alle nyheder fra Europa, såvel brugt som ubrugt og for de fleste landes vedkommende også på førstedagskuverter.

VORT SALGSKATALOG FOR 1979/80 ER UDKOMMET

Salgskataloget indeholder foruden gode tilbud på frimærker og filateliartikler også vore abonnementsbetingelser for NYHEDS-FDC og INVESTERINGSABONNEMENT.

Kan De tænke Dem at høre nærmere om vore abonnements-systemer, så rekvirer vort salgskatalog, der fremsendes gratis. De kan også afhente det på udstillingen, hvor De træffer os på stand nr. 18.

Med venlig hilsen
JØRN LARSEN

Postgiro: København 3 07 83 37 . Oslo 1 99 30 05 . Stockholm 54 77 23-7

Medlem af Danmarks Frimærkehandlerforening

Den grønlandske julemærkekomite anmoder hvert år grønlandske og danske kunstnere om forslag til årets julemærke.

Julemærket bliver trykt ved Egmont H. Petersen kgl. Hof-bogtrykkeri med to ark á 50 mærker ved siden af hinanden, og der trykkes fire ark ad gangen. Takningen foretages af hele trykarket på én gang, hvorved de to øverste ark får utakket arkrand på én side som vist på tegningen, fig. 1.

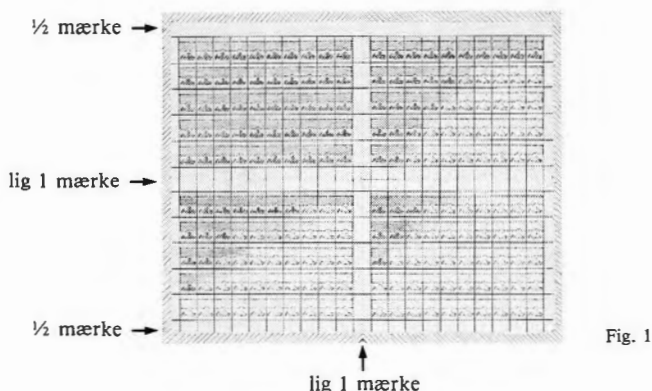

Fig. 1

Julemærket er til salg ved Grønlands Postvæsen i København og Aalborg samt ved poststationer og postindleveringssteder i Grønland. Derudover sælges julemærket på alle Grønlænderhusene i Danmark. Som tidligere anført blev det den kendte grønlandske kunstner Jens Rosing, der tegnede det første julemærke, og han høstede stor anerkendelse for det smukke motivvalg med en renkalv, en rype, stjernebilledet Karlsvognen samt Polarstjernen.

Fig. 2

DIGESTIVE **- en kiks for voksne**

Den originale, engelske fuldkorns hvedekiks.
Sprød og fyldig.

UNITED BISCUITS A/S

SANYO

**Markedets mest
avancerede elektroniske
kasseapparater**
Regnemaskiner - Diktersistemer

SANYO

ELEKTRONISKE REGNEMASKINER
DIKTERSYSTEMER
ELEKTRONISKE KASSEAPPARATER

Eneimportør for Danmark:
Holger Pedersen kontormaskiner A/S
Lyngbyvej 267A, 2900 Hellerup
Telefon (01) 65 11 95 - (01) 65 11 96

Grønlands første julemærke blev godt modtaget, og det første oplag på 30.000 ark blev hurtigt udsolgt, og allerede den 22. november var det andet oplag til salg. Trods megen påpasselighed og store anstrengelser for at holde samme farve som ved første oplag, kan der alligevel skelnes en farvenuance. Det tydeligste kendetegn er dog, at der er ganske fint guldstøv over hele mærket på andet oplag. Den kongebå eller violetblå farve må have været vanskelig at arbejde med, idet der fremkommer flere nuancer i farven i såvel første som andet oplag. Begge oplag blev udsolgt overalt inden jul.

Den grønlandske julemærkekomite udsendte i februar 1975 gennem den grønlandske presse en opfordring til grønlandske kunstnere om at indsende forslag til årets julemærke. Der kom 22 forslag, og heraf valgte en enig komite et af Lauritz Jessen's fire forslag.

Belært af sidste års erfaringer blev der trykt 80.000 ark á 50 mærker i farverne rød, gul, blå, sort og guld.

Fig. 3

Kunstneren ønskede med valget af motiv at vise den gamle grønlandske skik, at børnene juleaftensdag om morgenen går rundt til venner og bekendte med deres hjemmelavede lygter og ønsker glædelig jul.

I 1976 indkom der kun 12 forslag til julemærket. Desværre viste det sig, at de ikke egnede sig til at overføre via den moderne teknik, der anvendes i forbindelse med fremstillingen. Komiteen valgte derfor at lave årets julemærke efter en ide, fiskeskipper H. Christian Thomsen i Sisimiut havde indsendt i 1975. Denne idé blev bearbejdet af tegneren Erik Ubby, som således står for den endelige udformning. Teksten på mærket skulle nu fremtræde i ny grønlandsk retskrivning. På det første udkast, hvor den ene slædekører står og peger, er stavemåden rigtig »JUULLIMI PILLUARIT«; de to ord blev senere rettet til »JULLISIORDLUARIT«, men her glemte man det dobbelte »U«. (Se fig. 4.)

Julemærket blev trykt i farverne sort, lyseblå og guld, og oplaget var uændret med 80.000 ark á 50 mærker samt 3.000 ekstra ark, og de blev alle udsolgt.

Der er konstateret en variant – en hvid plet på hovedet på den venstre slædekører – og det går igen i hvert fjerde ark. Motivet viser slædekørere, der holder

hvil på isen under polarstjernens skær. Mærket er en hyldest til den grønlandske slædehund, der med sit ukuelige humør, sin udholdenhed, nøjagtighed og hårdførhed fremdeles har stor betydning for menneskets daglige tilværelse i store dele af Grønland.

Fig. 4

Der var indsendt 62 forslag til julemærket i 1977, og deraf valgte komiteen et udkast tegnet af den unge grønlandske kunstner Frederik Kristensen, tidligere elev og lærer på Grafisk værksted i Godthåb. Kunstneren har ladet sig inspirere til motivet af det gamle eskimoiske sagn, der fortæller om raven – den sorte fugl – der kom til mennesket med lyset, og derved fik menneskene til at feste.

Julemærket er stadig fremstillet i den store smukke størrelse. Det er trykt i farverne lyseblå, blå, mørkeblå og guld i et oplag på 102.000 ark.

Fig. 5

På pressemødet den 31. oktober i Grønlandernes Hus i København blev årets julemærke præsenteret. Komiteens formand Dorte Hertling meddelte bl.a., at

der havde været en del vanskeligheder med at få den rette toning frem på den blå himmel. Komiteen ønskede, at julemærket skulle svare nøjagtigt til kunstnerens tegning. Det blev derfor besluttet at foretage en ekstra påtrykning af en mørkeblå farve på himmelen. Salget af julemærket blev denne gang en endnu større succes end de forrige tre år. I Danmark blev det udsolgt på kun fjorten dage, og det kan man godt sige, at det er lidt for hurtigt. Oplaget var tilmed 25% større end i 1976. I Grønland gik salget også tilfredsstillende, og her blev der heldigvis ikke udsolgt før lidt nærmere jul. Men så var også de 2.000 reserveark, som trykkeriet fremstiller til evt. erstatning for kasserede ark i kontrollen, solgt.

Komiteen overvejede at lade fremstille et ekstra oplag, men den sunde fornuft sejrede, og det er samlerne taknemmelige for. Der er ingen tvivl om, at denne afgørelse fremover vil vise sig at have været den rigtige beslutning. En virkelig stabil udgivelse vil altid være af interesse for samlerne. Et ekstra oplag vil næsten altid vise en eller anden nuanceforskel i farverne eller i guldtrykket.

Ved nærmere eftersyn af julepost, der er forsynet med det grønlandske julemærke, vil man dog kunne finde mærker, der mangler den mørkeblå farve i himmelen – fra ravnens hoved og opad på mærket.

Ved forespørgsel til komiteen blev det meddelt, at det antagelig drejede sig om et oplag på omkring 1.500 ark, der ved en fejltagelse ikke var blevet påtrykt den ekstra mørkeblå farve på himmelen.

Senere har trykkeriet på »Gutenberghus« meddelt, at det slet ikke kan dreje sig om mere end ca. 20 trykark á 4 julemærkeark. Det vil altså sige et oplag på 80 ark af de ialt 102.000 ark. Der er også kun set ganske enkelte af disse mærker på juleposten. Der findes stempler fra Godthåb, Egedesminde og Narssaq.

Det grønlandske julemærke kunne nu fejre sit 5 års jubilæum i 1978, og blandt de 54 indsendte forslag valgte komiteen et udkast (fig. 6), der var tegnet af den grønlandske lærer Karl-Peter Andersen, født i Godhavn men nu bosiddende i Hvide Sande.

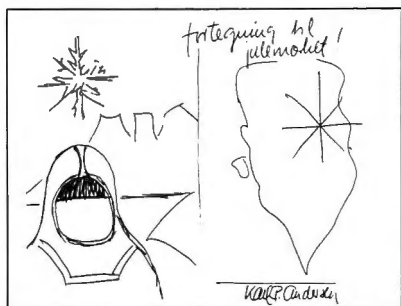

Fig. 6

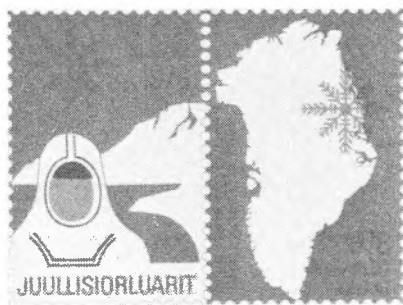

Fig. 7

Jubilæumsudgaven kom tilmed til at bestå af to forskellige julemærker (fig. 7), og motiverne er tydeligt inspireret af det, som den grønlandske julemærkeko-

**JEG HAR
BESLUTTET
MIG ...**

LINDNER
ringbind med Omnia-indstiksblade

Samler De motiver (som malerisamling), Marginalfirblokke, Striber eller helsag? Omnia beskytter hele Deres frimærkesamling på såvel billed- som »gummi-side« og består af en hård PVC-folie uden tilsætningsstoffer, med påsvejet indstiksstribe. »OMNIA«-bladet er dobbeltsidet med indstiksstribe på begge sider, og leveres i farverne sort og hvid i indtil 9 forskellige udførelser, passende til ringbind 1102.

Best. nr.	Farve	Indstiks-striber	Stribe-højde	Best. nr.	Farve	Indstiks-striber	Stribe-højde
01	sort	1	292 mm	09	hvid	1	292 mm
02	sort	2	142 mm	010	hvid	2	142 mm
03	sort	3	92 mm	011	hvid	3	92 mm
04	sort	4	68 mm	012	hvid	4	68 mm
05	sort	5	53 mm	013	hvid	5	53 mm
06	sort	6	42 mm	014	hvid	6	42 mm
07	sort	7	37 mm	015	hvid	7	37 mm
08	sort	8	30 mm	016	hvid	8	30 mm
081	sort	se billede 3/1	42/142	0161	hvid	se billede 081	

Vi leverer gratis og uforpligtende prislister. Pris pr. Omnia-blad Nr.6,60

LINDNER Falzlos-Gesellschaft KG · Frost Forlag · Hvidovrevej 221 · DK-2650 Hvidovre · Box 26

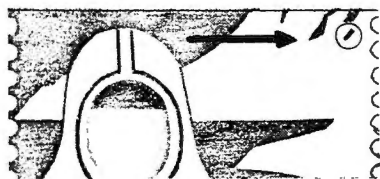
mite står for: Grønland, landet, der om vinteren lyser af sne og frost, og som ved juletid præsenterer sig fra sin allersmukkeste og reneste side. Med det anonyme grønlandske menneske foran isfjeldet har kunstneren nok tænkt på det kommende hjemmestyre i Grønland. Mærkerne er trykt i farverne blå, turkis og guld i et oplag på 130.000 ark.

Jubilæumsmærket eller rettere mærkerne blev modtaget med stor begejstring, og salget foregik i lyntempo. Hele oplaget blev solgt på knap otte dage. Komiteen var slet ikke tilfreds med en sådan succes. Selvfølgelig var det rart at få ud-solgt, men helst ikke på så kort tid. Der indløb stadig bestillinger fra udlandet, og det blev derfor efter mange alvorlige overvejelser vedtaget at trykke et ekstra oplag på 70.000 ark. Trykkeriet lovede at fremskaffe samme kvalitet papir, og det lykkedes også at ramme farven, så det er næsten umuligt at se, at andet oplag er en lille tone lysere.

Der forekommer to varianter i første oplag i halvdelen af arkene med gennem-perforeret margin. I mærke no. 25 er der en lille guldstreg i anorakken, og i mærke no. 41 er der en guldstreg oppe på fjældet.

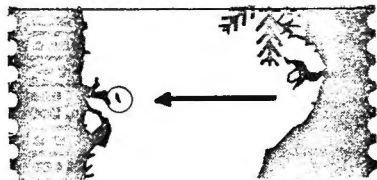

Mærke no. 25

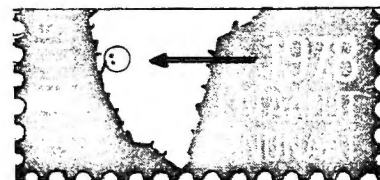

Mærke no. 41

På mærkerne med Grønlandskortet er der også to varianter, og de findes på alle ark både i første og andet oplag. Mærke no. 12 har en lille blå streg ud for Umanak, og mærke no. 16 har et ganske lille blåt kolon ud for Godthåb.

Mærke no. 12

Mærke no. 16

Desuden findes der især i det første oplag en del små grå ringe og pletter rundt omkring på mærkerne. De er fremkommet af smudspartikler på gummidugen, og de er ikke konstante. Selv om et par store ringe og pletter er forekommet på samme sted på et hundrede ark, kan de ikke betegnes som varianter.

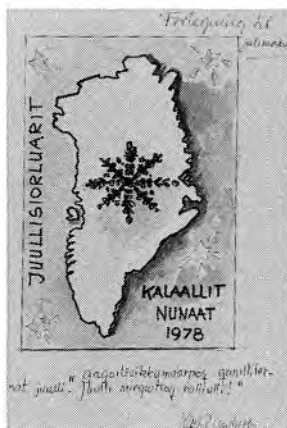
Gennem de første fem års udsendelser af det grønlandske julemærke har komiteen kun haft for øje at udsende et smukt julemærke, og man har afholdt sig

fra udsendelse af skalatryk med mere. Samlernes interesse er således blevet varetaget på den allerbedste måde, når man måske lige undtager den meget store arkstørrelse. Den har vi ikke været så glade for, da de er meget vanskelige at opbevare, og de kan slet ikke anbringes i samlingerne. Dette bliver nu ændret, således at det grønlandske julemærke fremover bliver trykt i ark med 30 mærker.

Fig. 8

Lige fra starten har samlerne interesseret sig meget for de store, smukke grønlandske julemærker. Der er mange, der laver hele special-samlinger af julemærkerne.

De ubrugte mærker kan samles med utakket og takket margin, samt mærkerne med tegnerens autograf i marginen.

Der er mulighed for at samle forsendelser med julemærker med førstedagsstempling samt med de forskellige maskinstempler med teksten: »Send juleposten i god tid«. Derudover anvender poststationen i Sdr. Strømfjord hvert år et særligt julesærstempel fra den 1. til den 25. december incl.

Jeg håber, at denne korte gennemgang af de første fem års julemærker må medvirke til at fremme interessen yderligere for det grønlandske julemærke.

Det vil forøge salget af julemærker til gavn og støtte for arbejdet for de unge Grønlændere.

Samle på frimærker – hvorfor og hvordan?

Af Jørgen Sarøe

Disse to spørgsmål kan faktisk ikke besvares generelt, og det er heller slet ikke min mening med denne artikel. Overskriften burde rettelig have været: »Hvorfor kan det betale sig at være medlem af en frimærkeklub?«, men så ville de fleste læsere sikkert have sprunget den over. Jeg har altså med fuldt overlæg valgt denne overskrift som en slags blikfang.

Det har vist sig, at de fleste mindre samlere ikke står i en frimærkeklub. De gør sig selv en bjørnetjeneste, fordi de derved berøves de fordele, som de slet ikke kan undvære, og fordi de udsætter sig for ærgrelser, de kunne have været foruden, blot de havde ofret det ret beskedne beløb, der forlanges i kontingent.

Mangen en samler har sikkert været ude for gang på gang at sidde med sin samling og sit katalog og grundet over et eller andet – problemer kan næppe helt undgås indenfor filatelen – undertiden finder man den rette løsning efter lang tids grublen, undertiden må man give op. I en klub kunne man hurtigere have fået det rigtige svar. Der findes nemlig her altid en eller anden, der har været ude for det samme problem. Man kan i en klub få vejledning f.eks. med hensyn til albums, kataloger, litteratur, opsætning af mærker m.m.

Gennem klubbens bibliotek kan man skaffe sig oplysninger, man ellers kun var i stand til at få med meget stort besvær og forbundet med betydelige omkostninger. Dette sidste betyder i alt fald meget, for man kan jo gennem en sådan besparelse anskaffe sig det eller de mærker, man måske så længe har gået og ønsket sig.

Ved film og foredrag på klubbens mødeaftener bibringes man viden og oplysning om forhold, man ellers kun kunne have skaffet sig gennem store besværligheder. Hvis man er lidt doven – vi har vel alle en snert – er det jo en behagelig måde at udvide sin filatelistiske horisont på.

I klubben vil der være rig lejlighed til at etablere de rigtige bytteforbindelser. Mange er de mærker, der på denne måde har skiftet ejer til stor tilfredshed for begge parter. Der vil altid være en vis risiko forbundet med en bytteforbindelse opnået gennem en annonce. En skal jo altid sende de første mærker. ✎

Gennem klubbens auktioner og dubletcirkulation vil man kunne erhverve mange manglende mærker til priser, man sjældent, for ikke at sige aldrig ser andre steder.

Noget af det bedste ved et sådant medlemsskab vil imidlertid uden tvivl være det venskab, der meget ofte opnås mellem samlerne, og hvad det også betyder rent filatelistisk set, kan slet ikke beskrives eller vurderes.

For nu at vende tilbage til spørgsmålet, der blev stillet i begyndelsen af artiklen, må svaret vel blive: »Ingen mindre samler har råd til at lade være«.

Derfor – hvis De hører til kategorien »mindre samler« – tøvs da ikke med at melde Dem ind i en frimærkeklub – og hvorfor egentlig ikke i T.O.F. – klubben der sprudler af liv, energi, initiativ, gode ideer o.s.v. De behøver ikke engang at træffe en for hurtig beslutning. De er nemlig velkommen som gæst. Klubben holder møde den første og tredje mandag hver måned i perioden september–april i Høje-Taastrup Kommunes Fritids Center, Poppelallé 12, i Tåstrup. Kom nogle gange og meld Dem så ind, hvis De kan lide at være i klubben. Det tror jeg.

Scanfrim ApS

Stort udvalg i frimærker, albums, kilovarer, landepakker og artikler. Nyheds- og mankolisteservice. FDC fra Danmark, Færøerne og Grønland. Skriftlige frimærkesalg. Gratis katalog tilsendes.

Butik: Ndr. Frihavnsgade 25, 2100 København Ø.
Telf. (01) 38 60 66

SCANFRIM ApS

Postboks 860 . DK-2100 København Ø . Danmark
Telf. nr.: **nat.** (01) 42 60 66 / **internat.** + 45 1 42 60 66

Medlem: Danmarks Frimærkehandlerforening
IFSDA, PTS London, APHV Köln m.m.